

Notat

Teknik- og Miljøudvalget

Afsluttende evaluering af Områdefornyelse Sydhavnen

Områdefornyelse Sydhavnen sluttede formelt i efteråret 2021, og der er udarbejdet en afsluttende status- og evalueringsrapport, som giver et dybdegående indblik i områdefornyelsens resultater, jf. bilag 1. Evalueringsrapporten blev administrativt godkendt af Bolig- og Planstyrelsen 25. oktober 2021. Med dette notat orienteres Teknik- og Miljøudvalget om afslutningen og evalueringen af områdefornyelsen.

Borgerrepræsentationen vedtog 26. marts 2015 "Kvarterplan for Områdefornyelse Sydhavnen" og igangsatte dermed områdefornyelsen. Områdefornyelse Sydhavnen dækkede et udsat byområde i den gamle del af Sydhavnen, og kvarterplanen beskrev bl.a. visionen for udviklingen af kvarteret, hvilke projekter områdefornyelsen skulle igangsætte, og hvordan områdefornyelsens budget skulle fordeles. Kvarterplanen understøtter målsætningen i Politik for Udsatte Byområder (BR 22. juni 2017) om, at de udsatte byområder i 2025 skal være halvt så udsatte som i 2017.

Områdefornyelse Sydhavnen blev igangsat med en vision om "det store Sydhavnsløft": Ved at samtænke områdefornyelsens fysiske, sociale og kulturelle projekter med nye investeringer og allerede planlagte initiativer (særligt anlæg af Sydhavnsmetroen), skulle den gamle del af Sydhavnen løftes til et mere attraktivt kvarter for området beboere. Visionen skulle realiseres i tæt samarbejde med alle, der bor, bruger eller har en hverdag i kvarteret. Med afslutningen af projekterne fra Områdefornyelse Sydhavnen samt færdiggørelse af Sydhavnsmetroen i 2024 vil den gamle del af Sydhavnen have fået et ekstraordinært løft, der gør kvarteret langt mere attraktivt.

Da Områdefornyelse Sydhavnen blev igangsat, var byudviklingen på Teglholmen og Sluseholmen i fuld gang, mens det udsatte byområde i den gamle del af Sydhavnen (vest for Sydhavnsgade) var præget af nedslidte byrum og grønne områder, manglende byliv og butiksdød på Borgbjergsvej og Mozartsvej, utryghed omkring S-togstationerne og et højt energiforbrug i områdets boliger.

Der er med Områdefornyelse Sydhavnen bl.a. anlagt fire større byrum i kvarteret, etableret et styrket by- og handelsliv, skabt nye sociale netværk, etableret tryghedsskabende kunst omkring S-togsstationerne og gennemført energibesparelser i og renoveringer af kvarterets boliger. En megafonundersøgelse fra 2019 viser desuden, at beboernes tilfredshed med at bo i Sydhavnen er steget med fem procentpoint i områdefornyelsens levetid (54% er i 2019 "meget tilfredse" med at bo i Sydhavnen mod 49% i 2015). Se tabel 1 og bilag 1 for uddybning af områdefornyelsens resultater.

17-01-2022

Sagsnummer i F2
2022 - 438

Dokumentnummer i F2
780760

Sagsnummer i eDoc
2022-0010650

Mobilitet, Klimatilpasning og Byvedligehold

Islands Brygge 37
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

Styring og økonomi

Områdefornyelse Sydhavnen har haft en bevilling på i alt 50,0 mio. kr., finansieret med 10,0 mio. kr. fra staten og 40,0 mio. kr. fra Københavns Kommune. Der er derudover tilført yderligere investeringer til projekterne under områdefornyelsen for i alt 263,9 mio. kr., jf. tabel 1.

Områdefornyelsen har været drevet af en styregruppe bestående af lokale borgere og aktører samt repræsentanter fra kommunens forvaltninger. Styregruppen har igangsat projekterne, der er blevet udviklet og gennemført i dialog med arbejdsgrupper med beboere og andre relevante aktører som fx erhvervsdrivende, foreninger og institutioner.

Resultater

I nedenstående tabel gives et kort overblik over resultater og økonomi for områdefornyelsens projekter. For en uddybende beskrivelse af projekternes baggrund, formål, proces, resultater og forankring henvises til bilag 1.

Tabel 1: Afsluttende status på projekter i Områdefornyelse Sydhavnen

Projekter	Økonomi
Borgbjergsvej Borgbjergsvej har fået et grønt løft med flere nye træer og flere steder er fortovet udvidet, så der er mere plads til udeservering og ophold. På hjørnet af Sydhavnsgade er der skabt en plads, der markerer ankomsten til kvarteret, med nye træer og bedre muligheder for ophold. Projektet er ibrugtaget.	5,5 mio. kr. fra kvarterplanen I ALT: 5,5 mio. kr.
Mozarts Plads Metrobyggeriet på Mozarts Plads nødvendiggjorde en koordineret indsats for at håndtere de drikkegrupper, som var faste brugere af pladsen. Områdefornyelsen har bl.a. deltaget i det sociale netværk omkring Mozarts Plads, bidraget til etableringen af to midlertidige opholdssteder for drikkegrupperne på Sjælør Boulevard og Hørdums-gade samt etableret tryghedsskabende kunst på metrohegnet. Projektet er gennemført.	0,5 mio. kr. fra kvarterplanen I ALT: 0,5 mio. kr.
Strategi for By- og Handelslivet Handelslivet omkring Borgbjergsvej og Mozartsvej er blevet styrket med en fælles by- og handelslivsstrategi, flere aktiviteter samt stærkere netværk og foreninger mellem de handelsdrivende. Det er bl.a. sket gennem markedsdag, events i kvarteret og workshops for erhvervsdrivende og handlende. Projektet er gennemført.	4,5 mio. kr. fra kvarterplanen 1,0 mio. kr. fra det daværende Udlændige-, Integrations- og Boligministerium I ALT: 5,5 mio. kr.
Scandiagade Scandiagades brede midterrabat er blevet omdannet til en lokal park med otte forsænkede haver, der alle har forskellige kendetegn, inventar og planter. Haverne er samtidig udformet til at rumme 1.500 kubikmeter regnvand ved skybrud. Projektet er ibrugtaget.	2,5 mio. kr. fra kvarterplanen 7,1 mio. kr. fra Budget 2016 5,0 mio. kr. fra R98 Fonden 0,3 mio. kr. fra Friluftsrådet 6,0 mio. kr. fra HOFOR I ALT: 20,9 mio. kr.
Industritrekanten Det gamle industriområde langs Sydhavnsgade skal udvikles med bl.a. nye boliger. Frem mod den nye lokalplan for området, der kom i 2019, har områdefornyelsen i samarbejde med NGO'en GivRum, grundejeren NPV og foreningen Sydhavnsgade understøttet en række aktiviteter i Industritrekanten, som skabte mere liv i kvarteret og afdækkede potentialer for områdets udvikling. Projektet er gennemført.	0,5 mio. kr. fra kvarterplanen I ALT: 0,5 mio. kr.

Pio Parken Med Pio Parken etableres en ny skolepark ved Ellebjerg Skole for skolens elever og kvarterets familier. I parken anlægges bl.a. flere forskellige typer af baner og flere grønne uderum hvor der kan undervises, leges og gøres ophold. Projektet forventes ibrugtaget primo 2023.	4,7 mio. kr. fra kvarterplanen 18,6 mio. kr. fra Budget 2019 I ALT: 23,3 mio. kr.
Sydhavnens Porte Sjælør St. og Sydhavn St. løftes med to markante kunstværker, der skal mindske den oplevede utryghed ved stationerne og markere ankomsten til kvarteret. Projektet forventes ibrugtaget medio 2022.	2,5 mio. kr. fra kvarterplanen I ALT: 2,5 mio. kr.
Energioptimering Gennem energikampanjer og nye lokale netværk har områdefornyelsen i samarbejde med AKB, København og HOFOR sat fokus på energiforbruget i Sydhavnen. Det har skabt energibesparelser for 8,1 mio. kr. og en ny platform for energifællesskaber i Københavns Kommune. Projektet er gennemført.	3,2 mio. kr. fra kvarterplanen 1,0 mio. kr. fra Energistyrelsen I ALT: 4,2 mio. kr.
Byfornyelse De ekstraordinære byfornyelsesmidler, der blev afsat i forbindelse med Områdefornyelse Sydhavnen, har bidraget til renovering af 991 boliger fordelt på 12 ejendomme i Sydhavnen. Der er ligeledes planlagt anlæg af fem nye gårdhaver.	31,5 mio. kr. fra Københavns Kommune (Byfornyelsesrammen) 31,5 mio. kr. fra staten 82,0 mio. kr. i privat medfinansiering I ALT: 145,0 mio. kr.
Visionsplan for Karens Minde Områdefornyelse har igennem en række workshops og eksperimenter samlet aktørerne omkring Karens Minde Kulturhus og i fællesskab skabt en samlet visionsplan for kulturhuset og de tilstødende anlægsprojekter. Projektet er gennemført.	0,3 mio. kr. fra kvarterplanen I ALT: 0,3 mio. kr.
Karens Minde Aksen På Karens Minde Aksen, der dækker det grønne område langs Sjælør Boulevard og forbi Karens Minde Kulturhus til Børnenes Dyremark, etableres et sammenhængende skybruds- og parkprojekt. Med projektet etableres bl.a. en ny legeplads, mindre pladسدannelser til loppe- og markeder o.l., opholds- og aktivitetsinventar, nye gangbroer og bedre faciliteter for dyrene i Børnenes Dyremark. Projektet forventes ibrugtaget ultimo 2022.	7,5 mio. kr. fra kvarterplanen 25,3 mio. kr. fra Budget 2018 49,5 mio. kr. fra HOFOR I ALT: 82,3 mio. kr.
Lomme pengeprojektet - All In Unge fra Sydhavnen har været i lomme pengeforløb og løst arbejdsopgaver for lokale aktører svarende til 800 arbejdstimer, og 12 unge er blevet ansat i ordinære fritidsjobs efterfølgende. Hertil har de lokale aktører fået flere positive oplevelser med kvarterets unge. Projektet er gennemført.	4,3 mio. kr. fra kvarterplanen I ALT: 4,3 mio. kr.
Fællesskab Sydhavnen Områdefornyelsen har medvirket til at danne to netværk på tværs af kommunale og lokale aktører på socialområdet. Netværkene koordinerer i dag forebyggende såvel som akutte indsatser omkring udsatte borgere i Sydhavnen. Projektet er gennemført.	2,1 mio. kr. fra kvarterplanen I ALT: 2,1 mio. kr.
Lokalt Medie - Havnefar På baggrund af et stort lokalt ønske støttede områdefornyelsen etablering af et lokalt medie "Havnefar", der i en periode blev udgivet månedligt på tryk og online. Mediet formidlede bl.a. portrætter af lokale sydhavnere og kulturelle aktiviteter i Sydhavnen. "Havnefar" lukkede i 2020, da det ikke lykkedes redaktionen at skaffe anden finansiering til at videreføre mediet. Projektet er afsluttet.	0,5 mio. kr. fra kvarterplanen I ALT: 0,5 mio. kr.

Sydhavnens Dollars En lokal arbejdsgruppe under områdefornyelsen har uddelt støtte til 74 forskellige sociale og kulturelle arrangementer i Sydhavnen, som fx kunstworkshops, fællesstriking eller større musik- og kulturfestivaler. Projektet er gennemført.	1,0 mio. kr. fra kvarterplanen I ALT: 1,0 mio. kr.
Sydhavnen Handler Cirkulært Med støtte fra EU-puljen Climate-KIC har områdefornyelsen arbejdet med forskellige aktiviteter målrettet cirkulær økonomi og innovation, som fx en lokal iværksætterkonkurrence for cirkulære forretningsideer. Projektet er gennemført i samarbejde med bl.a. lokale aktører og Aalborg Universitet København. Projektet er gennemført.	0,1 mio. kr. fra kvarterplanen 1,0 mio. kr. fra Climate-KIC-puljen (EU) I ALT: 1,1 mio. kr.
Beskæftigelse i Byudvikling Områdefornyelsen har igennem et partnerskab på tværs af kommunale, lokale og private aktører arbejdet for at fundraise, koordinere og styrke beskæftigelsesmulighederne i Sydhavnen. Dette har bl.a. banet vejen for en lokal beskæftigelsesindsats i Sydhavnen, der i løbet af det første år har fået ni sydhavnere i beskæftigelse. Projektet er gennemført.	0,5 mio. kr. fra kvarterplanen 0,4 mio. kr. fra URBACT III (EU) 3,7 mio. kr. fra Budget 2019 I ALT: 4,6 mio. kr.
Frederiksholmpartnerskabet Områdefornyelsen har indgået partnerskab med AKB, København om udvikling af det almene boligområde Frederiksholm. Partnerskabet har skabt ramme for samarbejde, videndeling og sparring om områdefornyelsens og AKB, Københavns projekter i Frederiksholm. De konkrete resultater for områdefornyelsens projekter er beskrevet under de enkelte projekter.	
Udgåede projekter Nogle projekter fra områdefornyelsens kvarterplan har i løbet af områdefornyelsens levetid vist sig, ikke at kunne gennemføres i den form, som de var tiltænkt fra starten. Områdefornyelsens styregruppe har derfor omprioriteret disse projekter eller sammenlagt dem med andre beslægtede projekter fra kvarterplanen. Det drejer sig om projekterne: - Mozartsvej - Borgmester Christiansens Gade - Grøn Gadeplan - Gårdhaver - Pavillon ved Karens Minde - Iværksætterkursus for lokale unge - Sydhavnen spiser sammen - Partnerskab om tryghed Se bilag 1 side 61 for uddybende forklaring.	

Peter Højer
Vicedirektør

Afsluttende status & evaluering

Områdefornyelse Sydhavnen

Forord

Sydhavnen er et helt specielt sted – en landsby i byen, hvor der findes en helt særlig sydhavnsånd. Den gamle del af Sydhavnen er et stolt arbejderkvarter med stærke traditioner, hvor man er vant til at tænke på hinanden og tage sig af hinanden.

Sydhavnen er inde i en rivende udvikling i de her år. Nye kvarterer skyder op langs havnen, og der investeres for milliarder i infrastruktur, nye skoler og massevis af boliger.

I 2014 afsatte Københavns Kommune og staten i alt 50 mio. kr. til en områdefornyelse i den gamle del af Sydhavnen. Det skete for at give bydelen en hjælpende hånd kulturelt og socialt og for at give sydhavnerne en tydelig stemme i udviklingen af nogle af de store anlægsprojekter, som de nye investeringer i og omkring kvarteret bragte med sig.

En af områdefornyelsens vigtigste opgaver har været at inddrage, lytte og lære af sydhavnerne for at sikre, at Sydhavnen bliver udviklet i overensstemmelse med de lokales ønsker og drømme for kvarteret. Og både lokale

beboere, brugere og aktører som fx Kgs. Enghave Lokaludvalg og Sydhavnskompagniet har i den grad delt ud af deres tanker, ønsker og drømme og taget del i udviklingen af områdefornyelsens projekter.

Sydhavnerne har derfor i dag god grund til at være stolte af deres engagement i udviklingen af deres kvarter. Og der er allerede sket meget! Der er fx kommet et nyt mødested i Scandiagade, Borgbjergsvej er blevet forbedret med bedre muligheder for byliv og udeservering, og der er etableret tryghedsfremmende kunst ved Sjælør Station. Og når Karens Minde Aksen og Pio Parken står færdig sammen med den nye Sydhavnsmetro, der kommer i 2024, har Sydhavnen fået et massivt løft med byrum og offentlig transport af høj kvalitet til gavn for både sydhavnere og andre københavnere.

Tak for jeres store engagement og tillykke med de flotte resultater!

Line Barfod

Teknik- og miljøborgmester

Læsevejledning

Rapporten er inddelt i tre kapitler. Rapporten indledes med en beskrivelse af det store sydhavnsløft og en beskrivelse af de resultater, som områdefornyelsen har opnået i den femårige projektperiode.

Andet kapitel gennemgår de forskellige projekter, som områdefornyelsen har arbejdet med. Projekterne er beskrevet under de temaer, som blev opstillet i kvarterplanen: Livet mellem husene, Mennesker & Kultur og Energi & Miljø.

Hvert projekt har sit eget opslag. Som læser kan man dykke ned i de projekter, der har interesse, uden at have læst resten af rapporten først.

Der er nogle projekter fra kvarterplanen, som af forskellige årsager ikke er blevet realiseret. Disse projekter er samlet i ét fælles opslag under overskriften: Udgåede projekter.

Rapporten afsluttes med en gennemgang af de metoder og den organisering, som har præget områdefornyelsens arbejde. Kender du ikke til områdefornyelsens arbejdsform, kan du med fordel starte her.

Tredje kapitel præsenterer også sekretariatets erfaringer, investeringsredegørelsen og opridser, hvordan vi har forankret og evalueret på områdefornyelsen og de mange projekter, der er blevet igangsat.

God fornøjelse!

Udgivet af:

Områdefornyelse Sydhavnen
Teknik- og Miljøforvaltningen
Københavns Kommune
2021

Forsidefoto:
Indvielse af Scandiagade, 2019.

Walk and talk om den nye skybrudspark i Scandiagade med arbejdsgruppe, interesserede og rådgiverne, 2017.

Indhold

Styregruppen takker af	s. 6
Introduktion	s. 8
Kap. 1 DET STORE SYDHAVNSLØFT	s. 10
Resultater	s. 14
Kap. 2 TEMAER OG PROJEKTER	s. 18
Livet mellem husene	s. 20
Borgbjergsvej	s. 22
Mozarts Plads	s. 24
Strategi for by- og handelslivet	s. 26
Scandiagade	s. 28
Industritrekanten	s. 30
Pio Parken	s. 32
Sydhavnens Porte	s. 34
Energi & Miljø	s. 36
Energioptimering	s. 38
Byfornyelse	s. 40
Mennesker & Kultur	s. 42
Visionsplan for Karens Minde	s. 44
Karens Minde Aksen	s. 46
Lommepegeprojektet - All In	s. 48
Fællesskab Sydhavn	s. 50
Lokalt medie - Havnefar	s. 52
Sydhavns Dollars	s. 54
Sydhavnen handler cirkulært	s. 56
Beskæftigelse i byudvikling	s. 58
Udgåede projekter	s. 60
Frederiksholmpartnerskabet	s. 62
Kap. 3 SÅDAN HAR VI ARBEJDET	s. 64
Metoder og organisering	s. 66
Sekretariatets erfaringer	s. 70
Investeringsredegørelse	s. 74
Forankring	s. 76
Evaluering	s. 78
Økonomi	s. 79
Samarbejdspartnere	s. 80
Udgivelser	s. 81

Styregruppen takker af

Brev fra styregruppen

Efter fem år ved roret i Områdefornyelse Sydhavnen takker vi i områdefornyelsens styregruppe af.

Da jeg for fem år siden meldte mig til områdefornyelsens styregruppe, så jeg det som en rigtig god mulighed for at være med til sætte retningen for områdefornyelsens arbejde og på bedste vis støtte op om den særlige sydhavnsånd, som findes herude. Og det tror jeg også var incitamentet for alle de andre, der meldte sig til både styregruppen og alle arbejdsgrupperne.

Vi har sammen på bedste vis arbejdet ud fra den her store kærlighed til bydelen, som vi alle deler, og det har været en fornøjelse at se alle de dybt engagerede lokale beboere, men også fagpersoner og andre interessenter, som på hver sin måde udstråler en kærlighed til Sydhavnen. Man behøver ikke bo her for at elske området.

Vi var som styregruppe ikke altid enige om, hvilken retning vil skulle gå, men i fællesskab, gennem analyse og diskussioner, blev vi enige om at træffe modige beslutninger, som vi troede på ville være de bedste for Sydhavnen – ikke kun nu, men også i fremtiden.

Og jeg synes, vi er lykkedes med en masse ting - nogle som man allerede kan se ude i kvarteret og andre, som vi må vente lidt på.

Scandiagade står færdig og blev indviet i sommeren 2019. Parkstrøget har fået lutter roser i nationale nyhedsmedier, og betyder at langt flere sydhavnere i dag opholder sig i det grønne byrum.

Derudover er Pio Parken og Karens Minde Aksen godt i gang og forventes anlagt i løbet af de næste par år. Det er faktisk først i 2025, at vi kan se de mange millioner, vi har brugt til store fysiske projekter. Og dem vi har brugt på energiindsatsen får vi forhåbentligt at se på varme- og vandregningerne i de kommende år.

Der er også sket ting under overfladen, som ikke efterlader tydelige fysiske ændringer i kvarteret, men som har handlet om sociale indsatser og forankringen af de netværk, som er opstået under områdefornyelsen. For eksempel indgår de lokale sociale aktører nu i et aktør-netværk, som skal styrke koordinering og samarbejdet på tværs af de sociale indsatser i kvarteret.

Jeg er også stolt over det fokus på og løft af handelslivet, der er sket i løbet af de sidste fem år, og som på grund af lokale kræfter ser ud til at være godt forankret i en by- og handelslivsforening, der har styrket handelsstrøgene og derved rettet op på en ellers kedelig udvikling.

De fem år er fløjet afsted. Nu bliver det spændende at følge områdets udvikling efter områdefornyelsen og se de projekter, der kommer, og opleve kvarteret, når metroen åbner, og vi får Mozarts Plads igen. Jeg er sikker på, at Sydhavnen står robust og styrket til at gå udviklingen i møde.

Tusind tak til alle, der har involveret sig, givet deres meninger til kende, givet ris eller ros og bare overordnet set har elsket Sydhavnen.

Lene Tullin

Forperson for styregruppen

Områdefornyelse Sydhavnen, februar 2020

Styregruppen efter styregruppevalg, 2017.

Sydhavnen 2025

En vision for bydelen efter
Områdeplanlægning Sydhavnen 2014-2020

VELKOMMEN
TIL STEDET
HVOR

S

Områdeplanlægning Sydhavnen 2014-2020

Karens Minde

Introduktion

Områdefornyelse Sydhavnen afsluttes efter fem års arbejde med at give et helhedsorienteret løft til det gamle Sydhavnen i tæt samarbejde med sydhavnerne og lokale aktører.

Denne rapport er Områdefornyelse Sydhavnens afsluttende status og evaluering. Formålet er at samle op på de mange projekter og indsatser, som områdefornyelsen har arbejdet med. Fælles for dem alle er, at de er blevet udviklet og kvalificeret af lokale ildsjæle, som enten har engageret sig som frivillige eller i regi af deres professionelle virke.

I 2017 blev der gennemført en midtvejsstatus, hvor områdefornyelsens kvarterplan blev genbesøgt. Den viste, at nogle projekters forudsætninger havde ændret sig, siden kvarterplanen blev vedtaget i 2015. På den baggrund justerede områdefornyelsens styregruppe nogle af projekterne, så de stemte overens med de aktuelle behov i kvarteret og afsluttede andre.

Denne rapport bygger videre på midtvejsstatussen fra 2017 og vil sætte de afsluttende punktummer. Rapporten vil også beskrive den videre proces for de projekter, der har et liv efter områdefornyelsens afslutning.

Fem år er gået

Hovedformålet med Områdefornyelse Sydhavnen har været at give et socialt, fysisk og kulturelt løft til den gamle del af Sydhavnen i perioden 2015-2020.

Da arbejdet med områdefornyelsen gik i gang, var Sydhavnen et af de kvarterer i København, som sakkede bagud på en række sociale parametre. Samtidig var de omkringliggende byområder som Sluseholmen og Teglnholmen i rivende udvikling. En udvikling, der stod i skarp kontrast til det gamle Sydhavnen på den anden side af Sydhavnsgade.

I løbet af de sidste fem år har Sydhavnens borgere og aktører engageret sig i områdefornyelsens projekter og arbejdet sammen for at gøre kvarteret til et mere attraktivt sted at bo, leve og mødes.

Områdefornyelsen har haft fokus på at opbygge og styrke lokale sociale netværk, styrke handelslivet, sænke energiforbruget samt optimere boliger og udvikle rekreative byrumsprojekter, der skaber merværdi og samtidig bibeholder den helt unikke sydhavnsånd.

Et centralt fokusområde i flere af områdefornyelsens projekter har været at ruste kvarteret til den lange periode med store byggerier i og omkring kvarteret. Især byggeriet af metroen har skabt udfordringer, som områdefornyelsen har samarbejdet om at mildne.

Imens vi venter

Store fysiske forandringer tager lang tid, og det kan være udfordrende, imens de står på. Områdefornyelsen har brugt noget af ventetiden på at få sydhavnernes engagement og idéer med i udviklingen af projekterne, så de er blevet formet til og af sydhavnerne selv.

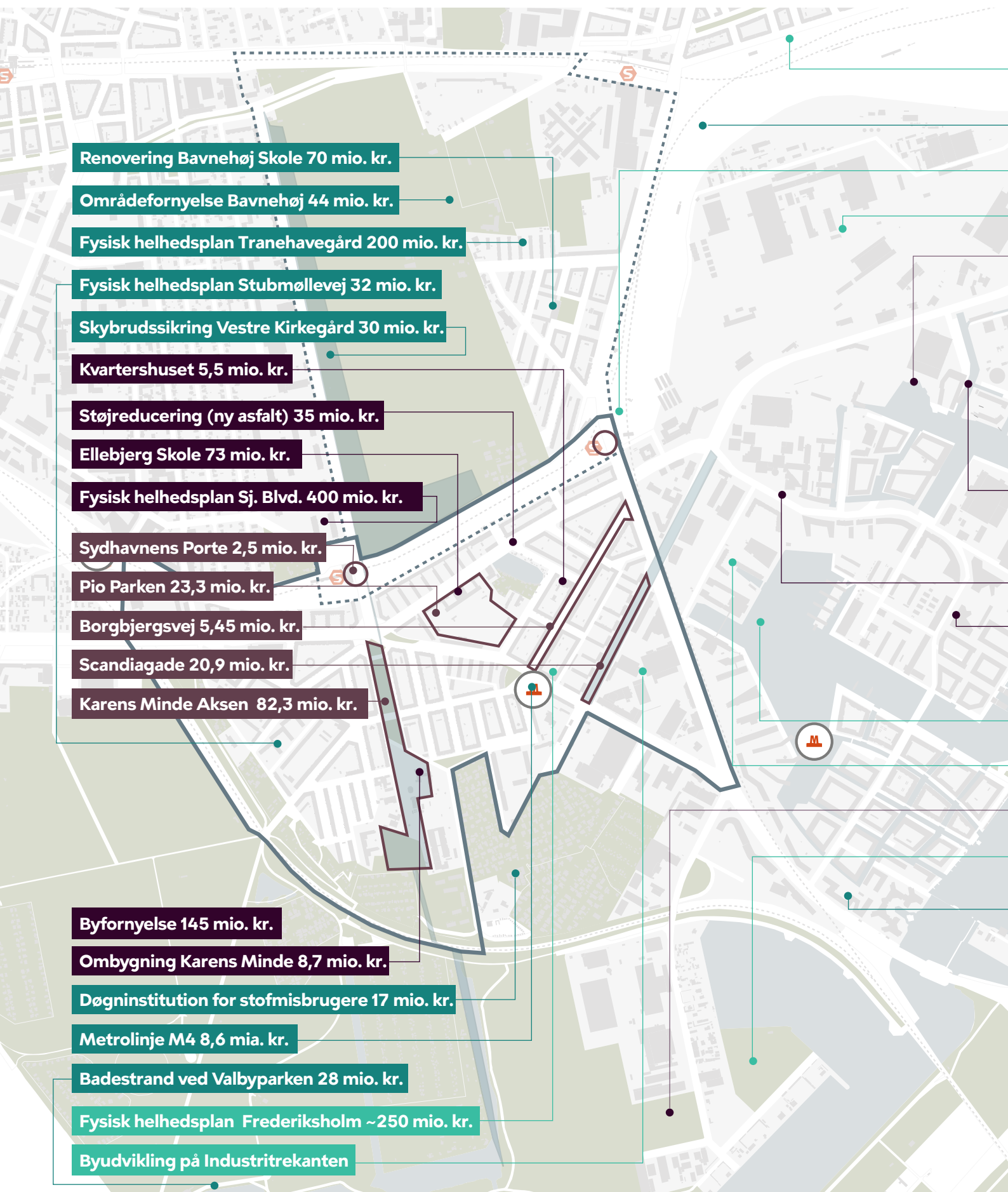
Fem års arbejde er ved at være slut, men flere af de fysiske aftryk i kvarteret er ikke synlige endnu. Tre af områdefornyelsens park- og byrumsprojekter er stadig undervejs, og selve byggeriet går først i gang efter områdefornyelsens afslutning.

På en måde kan man sige, at områdefornyelsen først rigtig afsluttes i 2025, hvor alle de fysiske projekter står færdige.

Et kig ud i fremtiden

I 2025 vil mange store investeringer i Sydhavnen være realiseret. Metrostationen på Mozarts Plads vil være åben, og Sydhavnens centrale knudepunkt vil igen forbinde kvarteret. Borgbjergsvej vil være grønnere og friste med et blomstrende by- og handelsliv, og ikke langt derfra vil Pio Parken, den åbne skolepark, indbyde til leg og samvær. Blot et rundboldskud væk vil Karens Minde Aksen lokke kvarterets beboere ud på en sammenhængende stiforbindelse fra Sjælør Boulevard til Karens Minde, der står klar til at gribe og lede regnvand sikkert hele vejen ud i havneløbet.

Samlet set vil det store sydhavnsløft være fuldendt, og kvarteret vil mærke den endelige effekt af områdefornyelsens arbejde. Områdefornyelsen i nabokvarteret Bavnehøj har i 2025 også gennemført og forankret sit arbejde, og dermed er også den nordlige del af Kongens Enghave koblet op på det store sydhavnsløft. Sydhavnen vil være styrket miljømæssigt, økonomisk og socialt, og sydhavnerne vil være tættere på, at have samme muligheder som resten af København.

Det store sydhavns-løft

Investeringer for milliarder

I og omkring det gamle Sydhavnen sker der i disse år store investeringer. Som nabo til et af Københavns største byudviklingsområder på holmene i det nye Sydhavnen, følger ikke bare mange nye boliger, men også skoler, infrastruktur og rekreative faciliteter med.

Tusinder af nye beboere og arbejdspladser flytter til bydelen og ændrer den måde Sydhavnen bruges og er forbundet på. Som led i udviklingen løfter Københavns Kommune den ældre del af Sydhavnen for milliarder af kroner i perioden fra 2015-2025.

Investeringskortet på denne side viser, at der er tale om investeringer for over 10 mia. kr., hvoraf over 2 mia. kr. alene er indenfor områdefornyelsens afgrænsning.

Områdefornyelsen har fungeret som kittet mellem de mange store projekter, og sikret at borgere og lokale aktører i den gamle del af Sydhavnen har fået en stemme i udviklingen.

Sydhavnens borgere har været med til at forme de store anlægsprojekter i områdefornyelsen, og har på den måde fået indflydelse på udviklingen af deres kvarter.

Det er ikke gnidningsløst at anlægge en metro eller store skybrudsprojekter, og de medfølgende udfordringer er ofte af kompleks karakter og kalder på tværfaglige og modige handlinger.

Områdefornyelsen har i løbet af de sidste fem år arbejdet med nogle af de herreløse opgaver, der er fulgt i kølvandet på metrobyggeriet. Der er skabt dialog og samarbejde lokalt i Sydhavnen og på tværs af faglighed og forvaltningsskel i kommunen i forsøget på at komme frem til løsninger, der kan forbedre forholdene for kvarterets beboere i de år, hvor arbejdet står på.

På næste side fremhæves nogle af de investeringer, som er blevet besluttet eller gennemført i Sydhavnen siden områdefornyelsens start i 2015.

Stibro fra Vesterbro over baneterrænet 25 mio. kr.

KAB hovedsæde 250 mio. kr.

Stibro Teglholmen / Sydhavn St. 103 mio. kr.

Stibroer fra Vasbygade til Vesterbro 100 mio. kr.

Havneringen cykelrute 5 mio. kr.

Stibro Enghave Brygge / Islands Brygge 75 mio. kr.

Kraftværksparken 38 mio. kr.

Byrum på Enghave Brygge 16 mio. kr.

Alfred Nobels Bro 77,7 mio. kr.

Belvederebroen 5 mio. kr.

Ny kirke ved Teglholmen 140 mio. kr.

Sikker Skolevej 53 mio. kr.

Skolen i Sydhavnen 430 mio. kr.

Stibro Teglholmen / Amager Fælled 113 mio. kr.

Maritimt idrætscenter i Pladehallen 20,1 mio. kr.

Udvikling af campusmiljø med boliger og erhverv

Sydhavn Genbrugscenter 26 mio. kr.

Byudvikling på Stejlepladsen

Skole på Sluseholmen 325-425 mio. kr.

/ Realiserede projekter 2015-2020

/ Områdefornyelse Sydhavnen 2015-2020

/ Finansierede projekter

/ Foreslåede projekter

Kort over investeringer i Sydhavnen 2015-2025.

Nye byudviklingsområder

Kommunen og private investorer lægger i disse år et større milliardbeløb i udviklingen af de nye byudviklingsområder på holmene i det nye Sydhavnen, der er nogle af de nærmeste naboer til det gamle Sydhavnen.

Også på Industritrekanten i det gamle Sydhavnen udvikler syv private grundejere det 115.000 kvadratmeter store byudviklingsområde for milliarder. Her forventer man, at nye boliger og erhverv skyder op i 2022.

Med Københavns Kommunes budgetaftale for 2019 blev det vedtaget at sætte gang i udviklingen af Stejlepladsen, der efter planen skal udvikles til et nyt og bæredygtigt boligområde.

Nye forbindelser til resten af byen

Sydhavnen bliver forbundet med resten af København på helt nye måder med en række nye infrastrukturprojekter.

Anlægget af sydhavnsmetroen for 8,6 mia. kr. er stadig den største infrastrukturelle investering, og kommer til at binde det nye og det gamle Sydhavnen tættere sammen, og knytte Sydhavnen stærkt op på resten af byen, når metroen forventes at åbne i 2024.

Også nye broer og en sikker skolevej for mere end 130 mio. kr. er anlagt og styrker forbindelserne på tværs af bydelen og til resten af København.

Opgradering af de almene boliger

I perioden 2012-2018 er der gennemført fysiske helhedsplaner for i alt 432 mio. kr. i de almene boliger i den gamle del af Sydhavnen og på Sjælør Boulevard.

I nabokvarteret Bavnehøj er der en fysisk helhedsplan undervejs til 200 mio. kr.

Og på grænsen til Vesterbro bygger boligorganisationen KAB nyt hovedsæde for 250 mio. kr.

Nye skoler og skolerenoveringer

Ellebjerg Skole har gennemgået en omfattende renovering for omkring 73 mio. kr., som har forbedret indeklimaet og betydet, at den smukke og bevaringsværdige bygning igen står imponerende. Bavnehøj Skole følger trop med en kommende helhedsrenovering for omkring 70 mio. kr.

Samtidig bygges der nye skoler i de nye bykvarterer langs vandet. Skolen i Sydhavnen, der ligger på Teglhømen, stod færdig i 2015 og kostede cirka 430 mio. kr. Og nu er der en ny skole på vej på Sluseholmen til en forventet anlægssum på op mod 425 mio. kr.

En bæredygtig bydel

Et helt nyt og eksperimenterende genbrugscenter til 26 mio. kr. åbnede i Bådehavnsvej i 2019. Genbrugscentret rummer blandt andet et testlaboratorium, som udvikler cirkulære forretningsidéer for nye måder at genbruge byens affald på.

Genbrugscentrets eksperimenterende profil er i tråd med områdefornyelsens flerårige indsats for at udbrede og forankre den cirkulære økonomiske tankegang i Sydhavnen.

Synergi med områdefornyelse i Bavnehøj

På den anden side af togskinne, grænsende op til det gamle Sydhavnen, ligger kvarteret Bavnehøj, som udgør den nordlige del af bydelen Kongens Enghave.

I 2020 igangsættes Områdefornyelse Bavnehøj for 44 mio. kr., og skal de næste fem år give et helhedsorienteret løft til området i samarbejde med beboerne og lokale aktører.

Enkelte projekter, der er startet op af Områdefornyelse Sydhavnen, lever videre i Bavnehøj, fordi de kan være med til at kickstarte en positiv udvikling i Bavnehøjkvarteret.

Flere styregruppemedlemmer fra Sydhavnen er også engageret i Bavnehøj, og kan derfor være med til at løfte erfaringerne fra den netop afsluttede områdefornyelse videre i Bavnehøj.

Områdefornyelsen vil arbejde for at koble Bavnehøj-kvarteret op på det store sydhavnsløft og skabe synergi mellem områdefornyelsens projekter og de store investeringer, så de kommer Bavnehøj til gode.

Områdefornyelse Bavnehøj har derfor som opgave at tiltrække yderligere investeringer og bringe aktører og investorer sammen om at løfte kvarteret – på Bavnehøjs præmisser.

Resultater

Her samles der op på de overordnede resultater fra Områdefornyelse Sydhavnens fem år.

Sydhavnen er i dag mindre udsat

I 2015 haltede Sydhavnen efter resten af København på en række socioøkonomiske parametre. Områdefornyelsen gik ind i kampen for at ændre på det billede, velvidende om at en sådan forandring ikke kommer let, sandsynligvis kræver længere tid og påvirkes af utrolig mange forskellige faktorer.

I dag har Sydhavnen ændret kurs. De nyeste socioøkonomiske tal i tabellen nedenfor viser, at kvarteret stadig er under københavnergennemsnittet, men de negative tal er mindsket, og udviklingen går i den rigtige retning.

Et stærkere by- og handelsliv

Områdefornyelsen har sammen med AKB, København arbejdet for at styrke det lokale by- og handelsliv. Lukningen af Mozarts Plads har forringet forbindelserne på tværs af kvarteret, og kvarterets handelsstrøg er frem til metroens åbning i 2024 delt i to.

Det lokale samarbejde om by- og handelslivet er blevet styrket med en ny by- og handelslivsforening, og de erhvervsdrivende står nu stærkere i den fortsatte kamp med blandt andet de store trafikale udfordringer og en stadig stigende nethandel.

Områdefornyelsens afsluttende målinger viser, at 64 % mener, at butikkerne er varieret og dækker deres daglige behov.

Det er en mindre stigning siden 2015. Tællinger fra 2019 viser også en stigning af fodgængere langs det meste af Borbjergsvej i forhold til 2015, med undtagelse af enden ved Mozarts Plads, grundet de trafikale ændringer.

AKB, København vil nu bruge erfaringerne fra Sydhavnen i andre trængende bydele.

Nye sociale netværk skaber resultater

Områdefornyelsen har opstartet og understøttet nye netværk og samarbejder på tværs af aktører i bydelen. Det er sket igennem arbejdsgrupper, partnerskaber, konferencer, iværksætterkonkurrence, koordinationsnetværk, foreningsdage, puljemidler med videre.

Ildsjæle, lokale virksomheder, foreninger, iværksættere og boligforeninger i kvarteret har fået øje for hinanden. Flere samarbejder er blevet afprøvet undervejs i områdefornyelsens indsatser, og flere består efter områdefornyelsens afslutning.

For eksempel har områdefornyelsen skabt netværket Det Sociale Beredskab, der fokuserer på Sydhavnens sårbare grupper.

Områdefornyelsen har været initiativtager til, at foreninger og idrætsaktører i dag samarbejder om at få flere af kvarterets børn og unge ud i foreningslivet med indsatserne ISA (Idræt og SAMvær) og Sydhavnen Games på Ellebjerg Skole.

SOCIOØKONOMISKE NØGLETAL	Uden for arbejdsmarkedet	Ingen uddannelse	Under uddannelse	Lav indkomst	Boliger u.60m ²	Almene boliger	Enlige u. børn
Områdefornyelse Sydhavnen 2015	21,42 %	24,98 %	20,42 %	36,24 %	47,98 %	52,98 %	56,83 %
Områdefornyelse Sydhavnen i dag	19,77 %*	22,92 %*	20,16 %*	33,20 %*	47,31 %	53,04 %	55,09 %**
København gennemsnit 2015	16,70 %	16,09 %	23,08 %	33,44 %	30,94 %	20,46 %	48,73 %
København gennemsnit i dag	14,78 %*	13,44 %*	21,17 %*	35,29 %*	28,44 %	19,38 %	43,34 %**

*2018 ** 2019

Tabellen viser de nyeste socioøkonomiske data for Sydhavnen og København sammenholdt med 2015.

Og områdefornyelsen har bragt lokale aktører sammen om det nye lokale medie Havnefar.

Fundraising femdobler startbudget

Områdefornyelsen har fra begyndelsen haft et budget på 50 mio. kr.

Områdefornyelsen har i alt tiltrukket yderligere 263,9 mio. kr. til de indsatser og projekter, vi har arbejdet med i løbet af de sidste fem år.

Dermed er områdefornyelsens startbudget øget betydeligt. Midlerne rummer både kommunale, statslige og private midler.

Flotte besparelser på vand og varme

Som den første områdefornyelse har Sydhavnen arbejdet med et specifikt energi- og miljøtema. Den fokuserede indsats var et forsøg på at se, hvor langt man kunne nå ved en koncentreret indsats for at få energiforbruget reduceret og boligerne forbedret i Sydhavnen.

Områdefornyelsen har i løbet af de fem år gennemført en lang række indsatser, der på forskellig vis har haft indflydelse på brugen af især vand og varme.

Resultater fra 2014-2018 viser, at sydhavnerne har sparet 8,1 mio. kr. på vand- og varmeregningen. Det svarer til en samlet varmebesparelse på 7,7 % og en vandbesparelse på 11 %.

Alt fra kampagner om vandspild til indeklimakort, en driftspulje og tætte samarbejder med HOFOR, Aalborg Universitet og boligforeninger har medvirket til at give et løft og ændre på sydhavnernes forbrugsvaner.

991 boligrenoveringer

Områdefornyelsen har arbejdet tæt sammen med boligforeninger i kvarteret om at renovere deres egne bygninger.

12 bygninger og 5 fælles gårde er blevet renoveret for i alt 145 mio. kr.

Områdefornyelsen har hjulpet med at tiltrække i alt 63 mio. offentlige kroner til fornyelse af gårde og bygninger. Oveni kommer 82 mio. kroner i privat egenfinansiering. Se også kort på næste side.

Sydhavnernes tilfredshed

Sydhavnerne er generelt tilfredse med at bo i Sydhavnen. Faktisk har tilfredsheden næsten været konstant siden den første Megafon-undersøgelse i 2015.

De nyeste tal viser, at 54 % er meget tilfredse med at bo i Sydhavnen.

Det er en stigning fra 2015, hvor 49 % var meget tilfredse.

Kendskab til områdefornyelsen

66 % af de adspurgte sydhavnerne har tilkendegivet, at de kender eller har hørt om områdefornyelsen, og mere end 22.000 har deltaget i områdefornyelsens arbejde, i alt fra arbejdsgruppemøder, workshops og borgermøder til ferniseringer og fester. Her tages ikke forbehold for gengangere.

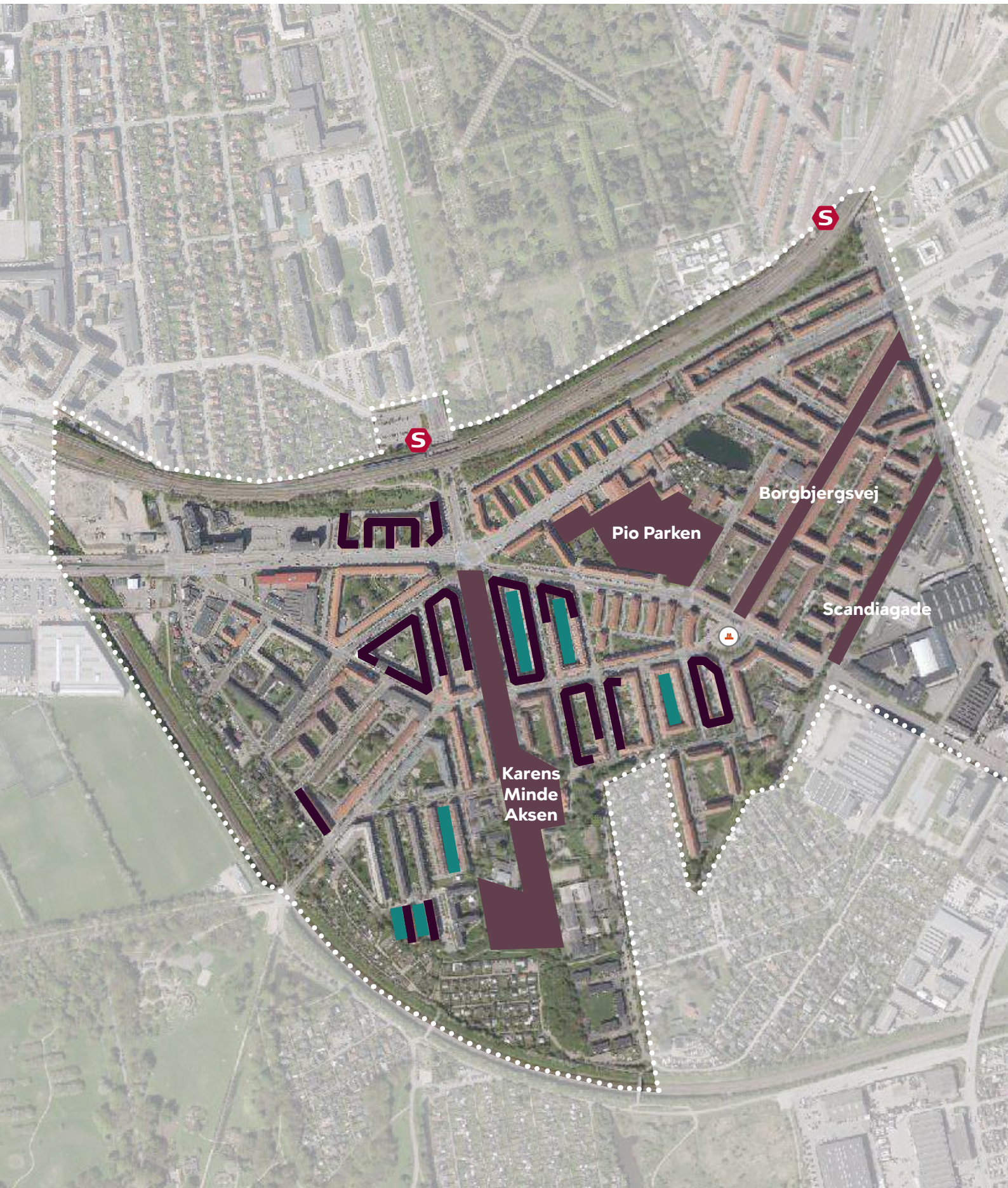
Et fysisk løft af fire byrum

Med alle områdefornyelsens fysiske projekter har styregruppen og de lokale arbejdsgrupper sikret sydhavnerne egne ønsker til udviklingen af bydelen og et tiltrængt løft med udgangspunkt i kvarterets behov.

Skybrudsparken i Scandiagade, som er Sydhavnens første skybrudsprojekt, står færdig og indbyder til leg, aktivitet og ophold i otte forskellige nedsænkede haver med hver deres særpræg.

I forhold til 2015 er der, i 2019, målt en stigning på 520 % flere der opholder sig i Scandiagade.

Sydhavnens andet skybrudsprojekt, Karens Minde Aksen, vil i fremtiden styrke en grøn forbindelse gennem kvarteret og skabe plads til kulturliv omkring Karens Minde.

Selvom forvandlingen stadig er undervejs, viser målinger allerede, at ophold omkring Karens Minde er steget med over 60 %.

Det skyldes blandt andet, at områdefornyelsen har aktiveret området sammen med foreningerne og aktørerne i kulturhuset med blandt andet forskellige byrumseksperimenter.

Med Pio Parken får kvarteret et nyt grønt hjerte, når der anlægges en ny skolepark, som opgraderer Ellebjerg Skoles uderum og giver resten af kvarteret adgang uden for skoletid. Som en del af modningen af skoleparkprojektet, har områdefornyelsen gennemført eksperimenter for at teste nye funktioner og samle sydhavnerne omkring udviklingen af parken.

Borgbjergsvej får også et mindre løft med nye træer og mere plads til udeservering og handelsliv.

Mere byliv i Sydhavnen

Tællinger i Sydhavnen viser, at der generelt er sket en stigning på 6 % i sydhavnernes ugentlige brug af kvarterets byrum.

Yderligere viser en Megafon-måling fra 2019, at 69 % er tilfredse med Sydhavnens byrum.

Det gælder også nogle af de steder, hvor de fysiske projekter ikke er færdige endnu, som for eksempel omkring Karens Minde.

Sydhavnen har fået parker og byrum for 134,5 mio. kr. når samtlige af områdefornyelsens fysiske projekter står færdige i 2024.

Kvarteret vil være bedre rustet til at håndtere store mængder regnvand med kvarterets grønne identitet styrket, og sydhavnerne vil have endnu mere at være stolte af.

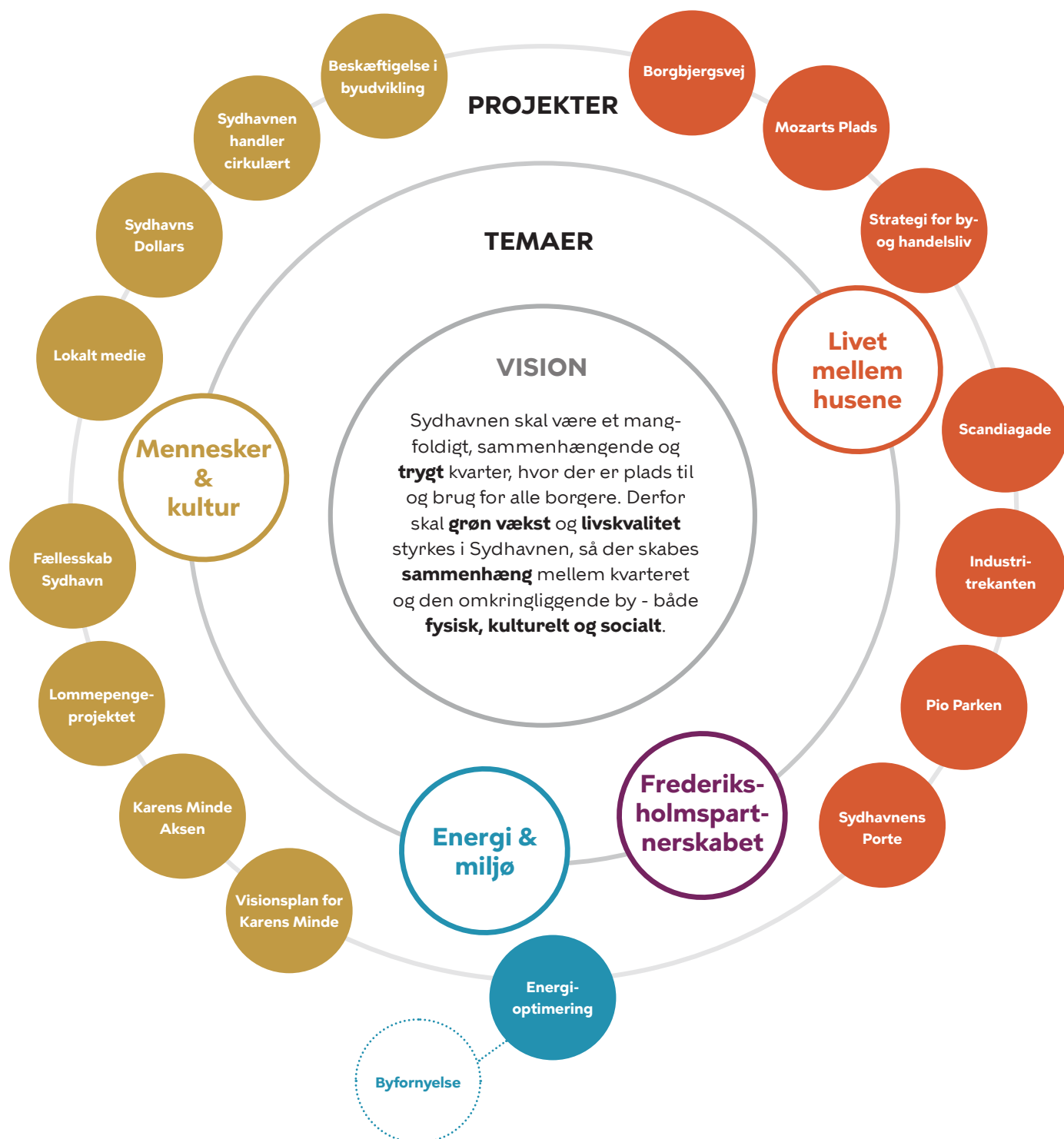

Kort over de nye byrum, ejendomme der er byfornyset og kommende fælles gårde.

Temaer og projekter

I dette kapitel kan du læse om de 17 projekter, som områdefornyelsen har arbejdet med. Projekterne har været delt op i tre temaer, som har sat rammen for områdefornyelsens arbejde. Nogle af projekterne er afsluttede, andre er stadig under udvikling og flere af de sociale indsatser lever videre i kvarteret.

LIVET MELLEM HUSENE

Vision

Sydhavnen skal være et levende og inspirerende kvarter, der inviterer til ophold, rekreation og møder mellem mennesker.

Borgbjergsvej

Borgbjergsvej er blevet grønnere og har fået flere træer. Udvalgte steder er fortovet blevet udvidet, så der er plads til udeservering og ophold til gavn for by- og handelslivet.

Baggrund

Borgbjergsvej er en del af Sydhavnens centrale handelsstrøg. Da områdefornyelsen startede, var strøggaden præget af butiksdød og mange steder nedslidte og lukkede facader. Derudover skulle arbejdet med at bygge metrostationen på Mozarts Plads til at gå i gang. Lokalt frygtede man, at det årelange byggeri ville ramme by- og handelslivet hårdt, og at byggepladsen ville opdele kvarteret i to. Flere af områdefornyelsens indsatser har derfor handlet om at skabe bedre rammer for by- og handelslivet i kvarteret i tæt samarbejde med AKB, København, butikslivet og dem, der handler og skaber bylivet; sydhavnerne selv.

Projektet Borgbjergsvej har fokus på at lave en fysisk opgradering med mere grønt i gaden og gøre strøget mere indbydende for fodgængere og handlende med henblik på at skabe et positivt byliv.

Det har vi gjort

Den fysiske indsats på Borgbjergsvej tager udgangspunkt i By- og Handelslivsstrategien for Sydhavnen fra 2016. Strategien indeholder blandt andet tre grundlæggende fokuspunkter for at løfte by- og handelslivet: Udlejer, butikker og byrum. Ved at Borgbjergsvejs byrum bliver grønnere og mere indbydende, styrkes både Sydhavnens butikker og udlejer.

Der var afsat et mindre beløb i kvarterplanen til den fysiske forbedring af gaden. Områdefornyelsen har arbejdet for at få flere penge til projektet ved Københavns Kommunes budgetforhandlinger, men uden held.

I 2019 besluttede styregruppen derfor at igangsætte projektet for de midler, der var afsat i kvarterplanen, plus de midler, der var blevet omprioriteret fra andre projekter.

I samarbejde med AKB, København, der står for udlejningen af samtlige butikker i gaden, samlede vi en lokal arbejdsgruppe med repræsentanter fra alle karréerne langs Borgbjergsvej og fra erhvervslivet i gaden.

Arbejdsgruppen har fungeret som hverdagslivets

eksperter i udviklingen af projektet og har været med til at sikre, at gaden bliver indrettet efter lokale ønsker og behov. Gruppen har deltaget i tre workshops med rådgivere på projektet.

Projektet er færdiganlagt og blev indviet i foråret 2021. Borgbjergsvej er blevet grønnere med flere nye mindre træer og udvalgte steder er fortovet udvidet, så der er mere plads til udeservering og ophold. To udvidede hjørne-zoner med slyngede bænke driftes af AKB.

Succeskriterier

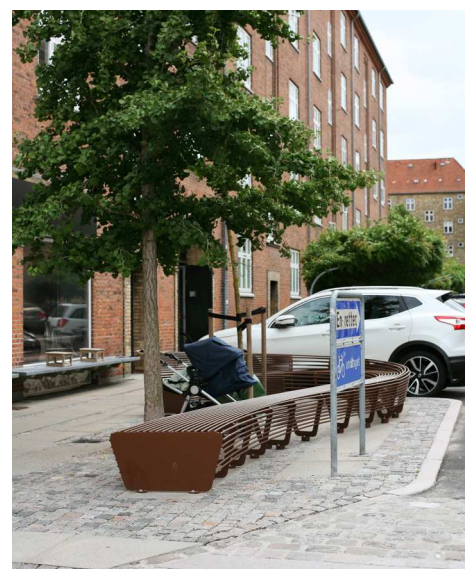
- 2020: Ved en bylivstælling på Borgbjergsvej er antallet af fodgængere og ophold fastholdt sammenlignet med 2015 på trods af metrobyggeriet.

Tællinger (2019) på Borgbjergsvej viser, at antallet af fodgængere er fastholdt sammenlignet med 2015 på trods af, at anlægsarbejdet ikke er udført.

Rådgiverteam

Vega Landskab i samarbejde med Eduard Troelsgård Rådgivende Ingeniører.

Udvidet fortov ved hjørne med bæk, august 2021

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen: 4,50 mio. kr

Omprioriteret: 0,95 mio. kr.

Midler i alt: 5,45 mio. kr.

Mozarts Plads

En lokal arbejdsgruppe har udviklet et midlertidigt erstatningsbyrum på Sjælør Boulevard til perioden med metrobyggeri og udvalgt et trygheds-skabende lyskunstværk til metrohegnet ved Mozarts Plads.

Baggrund

Mozarts Plads har i mange år været Sydhavnens centrum, og det er her, kvarterets to centrale handelsstrøg har deres knudepunkt.

Da områdefornyelsen begyndte, vidste man, at pladsen skulle lukkes ned og omkranses af hegn i forbindelse med byggeriet af metroen. Man vidste bare ikke præcist, hvornår arbejdet ville gå i gang eller hvor meget af pladsen, der ville blive inddraget til byggeplads.

Områdefornyelsen ville derfor arbejde for at finde midlertidige opholdsmuligheder for pladsens faste brugere i byggeperioden. Samtidig skulle det være muligt at afholde loppemarkeder og andre begivenheder, som før fandt sted på Mozarts Plads.

Indsatsen havde samtidig et fokus på tryghed i kvarteret.

Det har vi gjort

I 2016 nedsatte områdefornyelsens styregruppe en arbejdsgruppe, Mozarts Plads Gruppen, der bestod af repræsentanter fra styregruppen, Kgs. Enghave Lokaludvalg samt lokale og kommunale aktører, som alle beskæftigede sig med socialt udsatte. Arbejdsgruppens rolle var at tage ansvar for, at lokale interesser og ønsker fra kvarterets beboere og aktører blev tilgodeset i forbindelse med afspærringen af Mozarts Plads, med et særligt fokus på gruppen af socialt udsatte.

Mozarts Plads Gruppens første opgave var at pege på, hvor pladsen kunne reetableres i byggeperioden, herunder hvor pladsens inventar skulle flyttes hen. Opgaven indebar at udpege et sted i Sydhavnen, som kunne rumme mange af de funktioner, som Mozarts Plads havde, blandt andet som samlingssted for hele kvarteret.

På Sjælør Boulevard blev den eksisterende hundegård flyttet længere ned ad gaden, så der blev plads til et grønt byrum ud mod Mozartsvej. Byrumsinventar fra Mozarts Plads fik plads i det midlertidige byrum, og lokale beboere hjalp med at anlægge blomsterbede og bænke. Byrummet blev indviet i sommeren 2017,

hvor man havde regnet med, at metrobyggeriet ville gå i gang, og Mozarts Plads' faste brugere ville søge ud i kvarteret. Metrobyggeriet gik dog først i gang året efter.

Det midlertidige byrum har skabt rammen om blandt andet en Synergi-festival, energiudstilling og den årlige juletræstænding, mens den daglige hverdagsbrug har været mindre end forventet.

Som supplement til det midlertidige byrum på Sjælør Boulevard, granskede områdefornyelsen i tæt samarbejde med blandt andre Socialforvaltningens gadeplansmedarbejdere og Teknik- og Miljøforvaltningens driftsafdeling kvarteret for lokationer, som ville kunne rumme nogle af de faste brugere af Mozarts Plads i byggeperioden. Der blev peget på 13 forskellige lokationer, hvoraf kun men ingen af de kommunale arealer var egnede.

I sensommeren 2018 besluttede Mozarts Plads Gruppen at samarbejde med Metroselskabet om et tryghedsskabende lyskunstværk til metrohegnet i en særligt smal passage, som blev oplevet som utryk. Mozarts Plads Gruppen valgte kunstneren Hans E. Madsens værk "Partitur – Mozart på Hegnet". Medlemmer af Mozarts Plads Gruppen deltog i en workshop sammen med kunstneren om farverne til værket til tonerne af Mozarts klaverkoncert nr. 21. Værket blev tændt i slutningen af 2019 og skal efter planen pryde metrohegnet og oplyse passagen frem til 2024, hvor metroen åbner.

Indsatsen på og omkring Mozarts Plads var i praksis tæt forbundet med indsatsen Fællesskab Sydhavn, som blandt andet arbejdede for at styrke netværk og samarbejde på tværs i forbindelse med lukningen af Mozarts Plads.

Næste skridt

Det midlertidige byrum består, indtil anlægsarbejdet forventes at gå i gang på Karens Minde Aksen primo 2021. Lyskunstværket på metrohegnet er forankret hos Metroselskabet, og tages ned sammen med hegnet i 2024.

Succeskriterier:

- 2017: Midlertidigt byrum er etableret til pladsens brugere.

Det midlertidige byrum på Sjælør Boulevard blev indviet i sommeren 2017.

- 2020: En interviewundersøgelse viser, at kvarterets beboere stadig oplever høj tryghed i kvarteret.

Megafonmålingen (2019) viser, at sydhavnerne generelt oplever deres kvarter som trygt.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen: 0,5 mio. kr.

Midler i alt: 0,5 mio. kr.

Strategi for by- og handelslivet

Sydhavnen har i dag flere butikker og færre tomme butikslokaler samt en stærkt forankret by- og handelsforening, Sydhavnen Handler!

Baggrund

Ved områdefornyelsens start var der en tilbagegang i butikslivet, og veletablerede og kendte butikker forsvandt på stribet. Butiksdøden havde en negativ effekt på bylivet, og beboere var bekymrede for, at scenariet ville fortsætte og forværres yderligere af metrobyggeriet.

Områdefornyelsen har derfor fra begyndelsen haft fokus på by- og handelslivet, og der blev ansat en kvartermanger i sekretariatet.

Det har vi gjort

Områdefornyelsen udarbejdede to undersøgelser af Sydhavnens by- og handelsliv. Undersøgelserne blev udviklet igennem en lokal samskabelsesproces med beboere, erhvervsdrivende, det almene boligselskab AKB, København og Aalborg Universitet København.

Den første undersøgelse var en analyse af potentialer for at udvikle et bæredygtigt og socialt inkluderende by- og handelsliv. Resultatet af den næste undersøgelse var en konkret strategi for at imødekomme potentialerne, som er blevet fulgt tæt igennem områdefornyelsens levetid. Begge undersøgelser blev finansieret af områdefornyelsen, den første med støtte fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Områdefornyelsen har forenet eksisterende netværk og skabt nye. Det er blandt andet sket igennem markedsdage, events i kvarteret og workshops for erhvervsdrivende og handlende. Derudover blev der oprettet en specifik by- og handelslivspulje.

Områdefornyelsen har indhentet yderligere midler til flere større projekter. EU-programmet URBACT III (Beskæftigelse i byudvikling) og Climate-KIC (Sydhavnen handler cirkulært).

Næste skridt

De gode takter er blevet forankret i Sydhavnen. For eksempel er by- og handelslivsforeningen, Sydhavnen Handler!, dannet og partnerskabet, Sydhavnen handler for job og værdighed, etableret.

Samarbejdet mellem områdefornyelsen og AKB, København har ført til et erhvervsstrategiudvalg og ansættelse af en erhvervsadministrator i AKB, København. Koordinatoren arbejder for at tiltrække ildsjæle og koordinere udvalget af butikker. Erhvervsmodellen var et treårigt forsøg og har resulteret i, at AKB, København nu undersøger mulighederne for at fortsætte modellen og udbrede den til andre lignende områder, hvor AKB har til huse.

Indsatsen har rummet et omfattende relationsarbejde, der har resulteret i en bred palette af forskellige samarbejder. Både mellem områdefornyelsen og de involverede aktører, men også aktørerne i mellem.

Succeskriterier

- 2020: Butiksdøden er standset, og det samlede antal butikker på det centrale handelsstrøg er uændret eller højere end i 2015.

Butiksdøden er standset, og der er i dag færre tomme lokaler og flere nye butikker i Sydhavnen.

- 2020: 80 % af beboerne er 'helt enig' eller 'delvist enig' i, at butikslivet i området er varieret og dækker deres daglige behov.

Ifølge en Megafon-måling (2019) er 64 % helt eller delvist enige i, at butikslivet i området er varieret og dækker de daglige behov. Det er en stigning på 4 % fra 2015.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen:	4,0 mio. kr.
Staten:	1,0 mio. kr.
Omprioriteret:	0,5 mio. kr.

Midler i alt: 5,5 mio. kr.

By-og handelslivspuljen

Styregruppen satte puljen i gang i efteråret 2018 og dannede en tilhørende arbejdsgruppe. Medlemmerne var fra styregruppen suppleret af erhvervskoordinatoren fra AKB, København.

Puljen tillod ansøgninger løbende og havde et fast månedligt arbejdsgruppemøde, hvor ansøgningerne blev behandlet. Det var for at tilbyde en hurtig og smidig proces for de iværksættere og idémagere, der søgte puljen.

Puljemidlerne skulle gå til projekter, som sigtede mod at styrke Sydhavnens by- og handelsliv og som byggede på kvarterets traditioner for tolerance, opfindsomhed og bæredygtighed.

Det er blevet til mere end 30 projekter. Blandt andet valgte arbejdsgruppen at støtte forskellige lokale aktiviteter i forbindelse med Kulturnatten i 2018. Det førte til, at en masse lokale såvel som besøgende fik øjnene op for en bredere palette af Sydhavnens mange oplevelser og tilbud. Puljen har også hjulpet Sydhavnens egen by- og handelslivsforening, Sydhavnen Handler!, på benene.

Puljen har givet by- og handelslivet i Sydhavnen en saltvandsindsprøjtning og støttet begivenheder og oplevelser i Sydhavnen, med og for sydhavnerene.

Samlet set har By- og handelslivspuljen støttet projekter og begivenheder med i alt 1,5 mio. kr. i 2018 og 2019.

Scandiagade

Skybrudsparken i Scandiagade er en robust og grøn oase, hvor terrænbe-
arbejdning og beplantning opdeler det lange forløb i otte mindre rum med
mulighed for både bevægelse og fordybelse, sammen og alene.

Baggrund

Midterrabatten i Scandiagade var i 2015 et kedeligt og tomt areal, som primært blev benyttet af hundeluf-
tere. Derfor var der, allerede inden områdefornyelsen
startede, et udbredt lokalt ønske om at gøre noget ved
arealet, så det blev et attraktivt grønt byrum. Samtidig
var det planen, at gaden skulle omdannes til forsinkel-
ses- og skybrudsgade for at kunne håndtere 1500 kubik-
meter regnvand, som et led i Københavns Kommunes
skybrudsplan.

Da områdefornyelsen igangsatte projektet, var det på
baggrund af ønsker fra sydhavnerne om at få et møde-
sted med plads til både bevægelse, fællesskab og fordy-
belse samt et mere tilgængeligt grønt område.
Områdefornyelsen ville skabe et levende mødested,
hvor de eksisterende træer, en nytænkende skybruds-
løsning og belysning skulle give rummet sin helt egen
karakter. Biodiversiteten skulle øges, og parken skulle
byde på flere rekreative oplevelser og samtidig rumme
1500 kubikmeter regnvand ved skybrudshændelser.

Det har vi gjort

I 2016 etablerede områdefornyelsen en arbejdsgruppe,
der bestod af engagerede naboer og borgere. Gruppen
 fungerede som projektets lokale eksperter og var med
til at sikre, at Scandiagade blev udformet i tråd med
sydhavnernes ønsker og behov.

Arbejdsgruppen var i tæt dialog med Københavns
Kommune, HOFOR og rådgiverteamet i hele udviklings-
fasen. Udover åbne arbejdsgruppemøder, har der været
afholdt gåture og interviews med interesserede borgere
og de nærliggende institutioner.

Undervejs i projektet nedsatte arbejdsgruppen en
hurtiggruppe, der bestod af fire borgere, som fulgte
processen tæt. Derudover blev der dannet en lokal
byhaveforening, der skulle pleje og passe én af de otte
haver i et dyrkningsfællesskab. Byhaveforeningen er i
dag ikke længere aktiv.

Parken blev indviet den 4. juni 2019.

Næste skridt

Sydhavnerne har taget gaden i brug, både til bevægelse
og fordybelse. Skybrudsparken driftes af Teknik- og
Miljøforvaltningen.

Succeskriterier

- 2020: Der er skaffet medfinansiering, så Scandia-
gade er omdannet til en park med skybrudsløsning-
er og motions- og aktivitetsmuligheder.

**Der blev tiltrukket yderligere 7,1 mio. kr. fra Køben-
havns Kommunes Budget 2016 til finansiering af
parken.**

- 2020: Ved en bylivstælling er antallet af fodgængere
øget med 20 % og antallet af ophold er øget med 50
% i forhold til 2015.

**Tællinger (2019) viser, at opholdet i Scandiagade
er steget med 520 %, og antallet af fodgængere er
steget med henholdsvis 119 % ved Harald Jensens
Gade mod Scandiagade og 133 % langs Scandia-
gade.**

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen:	2,5 mio. kr.
Budget 2016:	7,1 mio. kr.
R98 Fonden:	5,0 mio. kr.
Friluftsrådet:	0,3 mio. kr.
HOFOR:	6,0 mio. kr.

Midler i alt: 20,9 mio. kr.

I dag

Parken har otte forsænkede haver, der alle har forskellige kendetegn, inventar og planter. Haverne er samtidig udformet til at rumme op til 1500 kubikmeter regnvand ved skybrud.

Græshaven

På bakkerne er der sået forskellige typer græs, enggræs og vilde blomster, som også vokser i vejkanter og enge.

Byhaven

Havens krydderurter og bær kan spises af alle.

Sommerfuglehaven

Havens mange sommerfuglebuske, urter og stauder skal tiltrække sommerfugle og andre insekter.

Stenhaven

Havens store sten har alle tidligere ligget i gaden. Her er de samlet og kan bruges til at lege, kravle og sidde på.

Skovhaven

Mulden i havebunden kommer fra et naturgræsareal i Furesø Kommune. Over tid vokser bunden sig tæt som en skovbund.

Strandhaven

I haven vokser planter som marhalm, hedelyng og græsser, der kendes fra sandklitter langs kysterne.

Tippen

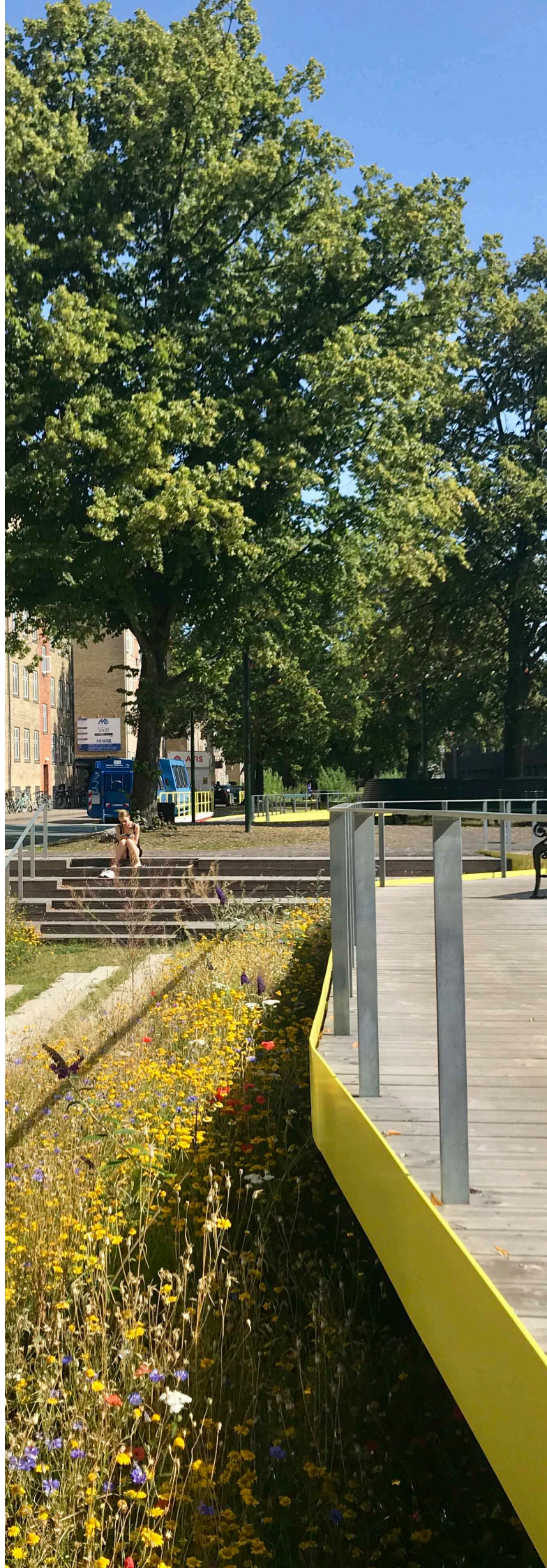
Haven er skabt med inspiration fra Sydhavnstippens særlige natur med græsser, enge og vilde blomster.

Forsøgshaven

Haven er som den eneste lukket for adgang. Den er et forsøg, der skal vise, hvordan planter og dyreliv udvikler sig i regnvand, der ikke er renset.

Rådgiverteam

Projektet er tegnet af 1:1 Landskab i samarbejde med ingeniører fra Atkins. Nueva har hjulpet med dialogen med borgere og aktører.

Industritrekanten

Sydhavnens kulturelle spydspidser er samlet i partnerskabet Kulturskaberne, og foreningen SydhavnsGade med fokus på unge, er blevet dannet. Indtil Industritrekanten omdannes til boliger, vil BOX-land tilbyde kulturel udfoldelse.

Baggrund

Området mellem Borgmester Christiansens Gade, Scandiagade og Sydhavnsgade kaldes Industritrekanten. Det ejes af mange forskellige grundejere, og har været præget af mange tomme lokaler.

I kvarterplanen var der et ønske om at gøre området attraktivt for sydhavnerne ved at styrke opbygningen af kulturprojekter.

Det har vi gjort

Områdefornyelsen igangsatte et arbejde for at udvikle de sociale og kulturelle muligheder på Industritrekanten. Det skete i tæt samarbejde med NGO'en GivRum, grundejeren NPV og foreningen SydhavnsGade. Foreningen blev dannet af unge sydhavnere på baggrund af de nye kulturelle muligheder og med hjælp fra områdefornyelsen.

Samarbejdet førte til en række aktiviteter, som Food Sharing, performances, undergrundsfester, teater, den urbane festival, City Link, samt etableringen af aktørnetværket, Kulturskaberne, som alle bidrog til at gøre Industritrekanten til velbesøgt kulturmekka i Sydhavnen.

Sideløbende har områdefornyelsen og GivRum holdt en række møder om det videre forløb for udviklingen af Industritrekanten med Københavns Kommunes planafdelinger og grundejere.

Grundejer NPV havde fra 2018 andre planer for deres del af området. Mange af de tomme bygninger blev revet ned, mens en ny lokalplansproces gik i gang. På baggrund af de mange kulturelle aktiviteter, fik det midlertidige kulturrum BOX-land øjnene op for området og flyttede ind. Med hjælp fra områdefornyelsens by- og handelslivspulje tilbyder BOX-land i dag en række faciliteter for iværksættere og afholder forskellige events.

Næste skridt

I 2019 blev en ny lokalplan for området godkendt af Teknik- og Miljøudvalget, der åbner op for boligbyggeri på grunden. Det betyder at Sydhavnen inden længe får et nyt boligkvarter med op til 115.000 etagemeter boliger og erhverv. Indtil byggeriet går i gang, er BOX-land aktive i området.

De mange kulturelle begivenheder førte nye partnerskaber og foreninger med sig, som foreningen SydhavnsGade, der efterfølgende er blevet forankret i KPH Volume på Enghavevej. Derudover blev Kulturskabernes kulturkalender en del af det lokale medie, Havnefar.

Succeskriterier

- 2018: I samarbejde med et netværk af grundejere og andre aktører er en udviklings- og handleplan udviklet for Industritrekanten.

Der er indgået aftaler mellem nogle af grundejerne og kulturaktørerne om midlertidig brug af området ind til boligbyggeriets start.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen: 0,5 mio. kr.

Midler i alt: 0,5 mio. kr.

WU DHAVINS GALE

Pio Parken

Mere end 100 borgere har været involveret i udviklingen af den kommende åbne skolepark ved Ellebjerg Skole. Parken skal blive et grønt hjerte, der samler Sydhavnen på tværs af aldre og interesser.

Baggrund

Midt i kvarteret ved Ellebjerg Skole, fritidshjem og Frederiksholm Kirke ligger et stort grønt areal gemt bag bygninger, hegn, træer og buskads. Stedet har potentiale til at blive et centralt mødested, der støtter op om skolen som kvarterets hjerte og danner ramme om fællesskaber og et aktivt fritidsliv.

Målet med projektet er at skabe en åben skolepark med bedre adgang til skolen og sammenhæng til det omkringliggende kvarter. Området skal omdannes til en lokal attraktion med et varieret grønt landskab og positivt og trygt byliv, der samler sydhavnerne på tværs af alder og interesser – med fokus på børn og unge.

Samtidig skal der skabes gode rammer for skoleliv og udeundervisning og flere muligheder for leg og bevægelse i både undervisning, frikvarter og fritid.

Det har vi gjort

Områdefornyelsen har i perioden 2016-2018 udviklet projektet for at skærpe visionen og skaffe finansiering til en skolepark. Det lykkedes at få midler på kommunens budget for 2019 til projektet.

Det lokale engagement omkring Pio Parken er stort, og mere end 100 mennesker har været direkte involveret i visionsarbejdet. 10 lokale beboere og aktører udgør projektets lokale arbejdsgruppe.

Visionsarbejdet har resulteret i et skitseforslag og i flere eksperimentier, der har testet nye funktioner i området:

- Midlertidige byrumsinstallationer på Pios Plæne
- Brobyggende foreningskoncept (ISA - Idræt og SAMvær) og foreningsarrangement (Sydhavn Games)
- Forsøgsprojekt med skolehaver og lokal beskæftigelse
- Åbning af indgang til Ellebjerg Skoles uderum ved Frederiksholms Kirke
- Byrumsmøbel til ophold og leg ved hockeybanen.

Anlægsprojektet er videreudviklet i tæt dialog med arbejdsgruppen, Ellebjerg Skole, Københavns Kommune og rådgiverteamet.

Områdefornyelsen har sikret, at visionsarbejdet er videreformidlet til rådgiverne og indarbejdet i løsningen. Sammen med rådgiverne har områdefornyelsen afholdt en række møder på tværs af arbejdsgruppen og skolens lærere for at sikre, at de lokale behov og ønsker skinner tydeligt igennem i udformningen af skoleparken.

Projektet er overdraget til anlægsafdelingen i Teknik- og Miljøforvaltningen og godkendt af Borgerrepræsentationen. Arbejdsgruppen har fulgt projektet frem til, at projektforslaget blev tegnet færdigt.

Næste skridt

Projektet forventes anlagt primo 2023.

Succeskriterier:

- 2020: Der er etableret en park, der åbner sig op mod kvarteret.

Skoleparken forventes anlagt i 2023.

- 2020: Ved en bylivstælling er antallet af brugere i parken uden for skoletiden øget med 50 % i forhold til 2015.

Der følges først op på dette succeskriterium i 2025, da skoleparken forventes anlagt i 2023.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen:	2,5 mio. kr
Omprioriteret:	2,175 mio. kr.
Budget 2019:	18,6 mio. kr

Midler i alt: 23,275 mio. kr.

Fremtid

Ellebjerg Skole er en attraktiv folkeskole i Sydhavnen med Pio Parken som en åben skolepark med aktive kantzoner og forbindelser på tværs af kvarteret.

Fra Pios Plæne til skolen er der en tydelig og direkte adgang, som inviterer kvarteret ind i skoleparken.

Skolens eksisterende hockeybane er omdannet til flere mindre baner med plads til både fodbold, basket, street-idræt, leg og bevægelse.

I Pio Parken er der udeværksteder, bålpladser og en scene. Her kan der undervises og slappes af i det grønne.

Børn i alle aldre udfordres på både balance, styrke og udholdenhed i "Pio Pulsen", som er et aktivt forløb gennem hele parken.

Rådgiverteam

Landskabsarkitekterne SLA i samarbejde med ingeniører fra NIRAS.

Sydhavnens Porte

I foråret 2022 er det tryggere at færdes ved Sydhavn og Sjælør Station. En lokal arbejdsgruppe har nøje udvalgt to tryghedsskabende kunstinstallationer, der vil vise Sydhavnen frem fra sin bedste side, når man ankommer til kvarteret.

Baggrund

Det gamle Sydhavnen er omgivet af store indfaldsveje og togspor, som skaber forskellige indgange eller porte, til kvarteret. Ved otte udvalgte indgange ønskede områdefornyelsen at forbedre færdsel og tryghed.

Undervejs besluttede styregruppen at fokusere på to byrum i stedet for otte; byrummene ved de to S-togsstationer, Sydhavn og Sjælør, da det var her, at utrygheden i kvarteret var størst.

Megafon-målingen fra 2015 viste, at 12 % af de adspurgte sydhavnere følte sig utrygge eller meget utrygge ved Sjælør Station og 6 % ved Sydhavn Station. Flere nævnte, at utrygheden primært var i aften- og nattetimerne, efter mørkets frembrud. Særligt områderne under de to togbroer blev opfattet som utrygge, og derfor blev de prioriteret af styregruppen.

Formålet med projektet var at øge trygheden ved stationerne, at få flere til at "opdage" Sydhavnen som en destination, øge brugen af stationerne og få mere kunst til bydelen.

Det har vi gjort

Styregruppen igangsatte projektet i efteråret 2019 og oprettede en arbejdsgruppe bestående af medlemmer fra styregruppen i Områdefornyelse Sydhavnen og Områdefornyelse Bavnehøj, samt en repræsentant fra Københavns Kommunes råd for Visuel kunst, en fra Banedanmark og en fra DSB.

Arbejdsgruppen blev præsenteret for seks forskellige kunstnere med meget forskellige kunstneriske udtryk. De var udvalgt på baggrund af deres lokale kendskab, evne til at samarbejde, åbenhed for at inddrage borgerne og deres erfaring med at arbejde med lys og store udsmykningsopgaver af høj æstetisk kvalitet.

De seks kunstnere blev vurderet af arbejdsgruppen med hjælp fra Torben Ribe fra Rådet for Visuel kunst, der varetog den kunstfaglige sparring.

Arbejdsgruppen valgte enstemmigt kunstner Søren

Hüttel til Sjælør Station og kunstner Sonja Lillebæk Christensen til Sydhavn Station.

Efterfølgende har der været afholdt en skitsepræsentation, hvor arbejdsgruppen kommenterede og godkendte de to kunstners skitser.

Der er indgået en samarbejdsaftale med Banedanmark, der er en gensidig sikring af kunstværkerne de næste 10 år på Sydhavn Station og de næste 30 år på Sjælør Station.

Næste skridt

Værket ved Sjælør Station forventes at være færdigt ultimo 2021 og værket ved Sydhavns Station primo 2022.

Værkerne ejes af Københavns Kommune som ligeledes varetager driften.

Succeskriterier

- 2020: Fire steder/porte har fået byrumsmæssige eller kunstneriske løft.

Områdefornyelsens styregruppe valgte at fokusere deres indsats omkring de to stationer, da begge byrum var steder sydhavnerne pegede på som særligt utrygge og som krævede en større indsats.

- 2020: En interviewundersøgelse viser, at beboerne er mere trygge omkring Sjælør og Sydhavn Station sammenlignet med undersøgelsen i 2015.

Den seneste Megafon-måling (2019) blev foretaget, inden projektet var afsluttet. Målingen viser en lille positiv ændring i forhold til 2015.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen: 2,5 mio. kr.

Midler i alt: 2,5 mio. kr.

Fremtiden

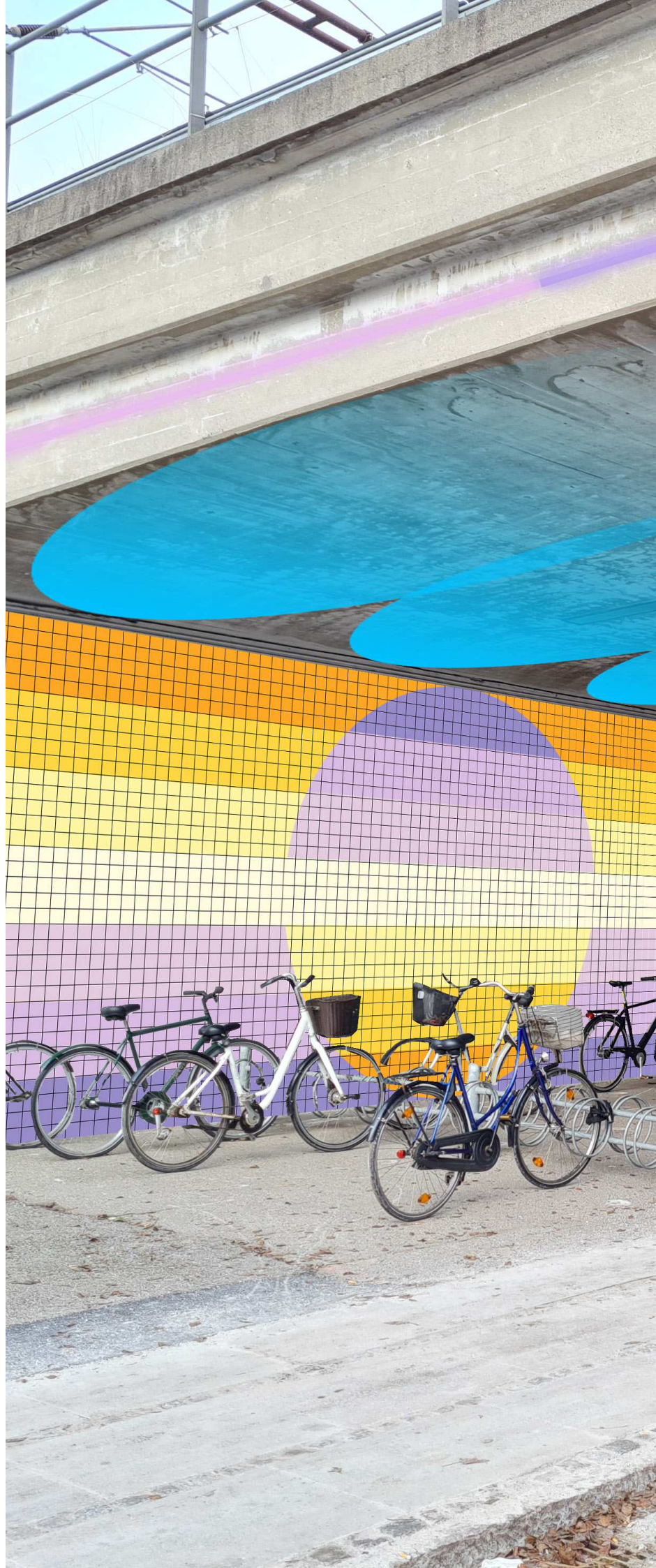
Under broen på Sjælør Station lyser hvælvingen himmelblå og væggene er beklædt med farvestrålende kakler, der mod vest illustrerer solnedgang og mod øst en solopgang. Det kunstneriske udtryk leder tankerne til Las Vegas' kasinoer, palmer og en farvestrålende tv- og populærkultur fra kunstnerens ungdom i firserne og halvfemserne.

Under broen ved Sydhavn Station bydes den ankommende velkommen til Sydhavnen, hvor der er plads til forskellighed på en poetisk, men også virkelighedstro facon. Tre øer lavet af LED-skærme med billeder og tekst i bevægelse lyser området op. Optagelserne stammer fra forskellige steder i Sydhavnen, hvor forestillings- evnen har frit spil. Værket indeholder også manipulerede studieoptagelser af elementer, hvor de geometriske grundformer bliver blandet ind i de liv, der leves i bydelen.

Om kunstnerne

Søren Hüttel er uddannet fra Det Fynske Kunstakademi og Glasgow School of Art i 2005. Han er medstifter af udstillingsstedet, Koldinggade 12.

Sonja Lillebæk Christensen er uddannet fra Det Jyske Kunstakademi i 2003. Hun bor og arbejder i Sydhavnen, og er medstifter af udstillingsstedet Sydhavns Station.

ENERGI & MILJØ

Vision

Sydhavnen skal være kendt som den grønne og klimavenlige bydel med høj livskvalitet, plads mellem husene, bæredygtighed og lavt energiforbrug.

Renoveret ejendom på
Sjælør Boulevard, 2019.

Energioptimering

Gennem energikampagner og nye lokale netværk har områdefornyelsen i tæt samarbejde med AKB, København og HOFOR sat fokus på energiforbruget i Sydhavnen. Det har skabt energibesparelser for 8,1 mio. kr. på 4 år og en ny platform for energifællesskaber i Københavns Kommune.

Baggrund

Da områdefornyelsen startede, var der et markant højere energiforbrug i Sydhavnen sammenholdt med gennemsnittet i København. Områdefornyelsens energiindsats har derfor haft fokus på støjisolerende og energioptimerende vinduer, energieffektiv drift, oplysningskampagner samt energioptimering i både private og almene boligforeninger.

Det har vi gjort

Energiindsatsen har dækket over mange initiativer med forskellige målgrupper, fra Synergi-festival til driftskurser. Områdefornyelsen har arbejdet tæt sammen med Frederikholmskarréerne i AKB, København for at opnå mere effektiv drift af varmekældrene. I den forbindelse er der udarbejdet et undervisningsforløb hos HOFOR målrettet Frederikholmskarréernes driftsledere. Efteruddannelsen af driftslederne har resulteret i stærkere netværk på tværs af AKB, København og ført til optimering af eksisterende fjernvarmeanlæg og udskiftning af de anlæg, som ikke var brugbare mere.

AKB, København har i samarbejde med områdefornyelsen kørt en oplysningskampagne om vandspild, 'På med handsken'. Kampagnen opfordrede alle til at være opmærksomme på utætte vandinstallationer – en indsats, som gav knap 100 henvendelser og en besparelse svarende til 500.000 kr. på et år.

Langt størstedelen af andels- og ejerforeningerne i Sydhavnen har ikke nogen specifik driftsperson til styring af varmeanlægget, hvilket betyder, at det ofte er bestyrelsen, der står for den daglige drift. På den baggrund blev der sammensat et kursus for bestyrelser omkring driftsoptimering. Her deltog repræsentanter fra 10 ejendomme.

Områdefornyelsens energiindsats har gennem alle fem år haft fokus på at støtte de enkelte boligforeninger i små som store opgaver. Det har blandt andet drejet sig om udarbejdelse af oplysningskampagner om korrekt brug og indstilling af radiatorer, og om hvordan vandforbruget kan reduceres.

Områdefornyelsen har deltaget i Energiforum Sydhavn, sammen med Aalborg Universitet København, Kgs. Enghave Lokaludvalg og Teknik- og Miljøforvaltningen. Energiforum Sydhavn blev finansieret af Energistyrelsen og har skabt en platform for flere helhedsorienterede projekter med fokus på energifællesskaber. Projekterne udvikles internt i Københavns Kommune og udbredes blandt andet til andre områdefornyelser.

Områdefornyelsens opsøgende indsats har bidraget til større lokalt indblik og forståelse af energimæssige begreber. Områdefornyelsens samarbejde med HOFOR har gjort det muligt at arbejde med konkrete data, hvilket har været afgørende for at kunne igangsætte de rette indsatser.

Næste skridt

De positive erfaringer fra energiindsatsen under Områdefornyelse Sydhavnen bliver udbredt til andre områdefornyelser, blandt andet Områdefornyelse Bavneshøj, hvor samarbejdet med HOFOR fortsættes.

Frederikholmskarréerne fortsætter med at have fokus på optimeret drift af varmeanlæg.

Succeskriterier

- 2020: 50 % af alle ansvarlige for fjernvarmeanlæg i bydelens ejendomme har været på kursus i energibesparelse.

Over 50 % af bydelens driftsledere har været på kursus i energibesparelser – alle driftsledere fra Frederikholmskarréerne har været på kursus, da AKB valgte at gøre det obligatorisk for deres medarbejdere. Repræsentanter fra 10 private ejendomme har været på kursus om effektiv drift.

- 2020: 50 lejligheder er blevet støjisoleret.

52 boliger, der var støjbelastet, er støjisoleret med støtte fra bygningsfornyelsen.

De stærkt støjbelastede ejendomme er primært almene og har derfor ikke kunnet opnå økonomisk støtte til støjisolering af vinduer gennem bygningsfornyelsen. De kan søge Landsbyggefonden.

- 2020: Elforbruget i Frederiksholm er reduceret med 15 % i forhold til 2015 og min. 50 % af afdelingerne supplerer deres strøm med egen grøn produktion.

Målet om 15 % reduktion af elforbruget i Frederiksholm er ikke blevet målt, grundet ressource-mangel hos boligselskabet. Målingerne kræver, at mange forskellige systemer skal arbejde sammen. Målet om at 50 % af afdelingerne supplerer deres strøm med egen grøn produktion er ikke indfriet. Flere af afdelingerne har i renoveringsprojekter ansøgt Københavns Kommune om etablering af solceller på taget, men har fået afslag.

- 2020: Det gennemsnitlige vandforbrug er nedbragt med 10 % i forhold til 2015.

Det gennemsnitlige vandforbrug fra 2014-2018 er nedbragt med 11 %.

- 2020: Det gennemsnitlige varmeforbrug er nedbragt til max 115 kWh/m².

Varmeforbruget er fra 2014-2018 nedbragt fra 130 kWh/m² til 120 kWh/m². Det er et stort skridt i den rigtige retning om at nå succeskriteriet. Dataene følges frem til 2024 i regi af Områdefornyelse Bavneshøj, for at se om målet nås.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen: 3,21 mio. kr.
Staten: 1,00 mio. kr.

Midler i alt: 4,21 mio. kr.

Byfornyelse

De ekstraordinære byfornyelsesmidler på 63 mio. kr. er blevet brugt på renovering af 991 boliger fordelt på 12 ejendomme i Sydhavnen. Der er også planlagt anlæg af fem nye fælles gårdhaver.

Baggrund

I 2014 var energiforbruget i Sydhavnen markant højere end i resten af København, og derfor var der store gevinster at hente ved at energirenovere bygninger. I sommeren 2015 afsatte Ministeriet for By, Bolig og Land-distrikter og Københavns Kommune en ekstraordinær pulje til bygningsfornyelse og etablering af fælles gårdhaver i Sydhavnen på 63 mio. kr.

Det har vi gjort

Der er lavet en omfattende opsøgende indsats for at fortælle om både bygningsfornyelse og etablering af fælles gårdhaver, og boligforeninger har fået hjælp til at udarbejde ansøgninger.

Områdefornyelsen har inviteret beboere fra samtlige ejendomme (med undtagelse af de almene) til informationsmøder om støttemuligheder, og holdt møder med beboere fra ejendomme med store potentialer for energioptimering. Derefter holdt områdefornyelsen individuelle møder med de ejendomme, hvor der var væsentligt optimerings- og besparelspotentiale.

Renoveringskataloget, *Energikvarter Sydhavnen*, blev udarbejdet i et samarbejde med Rørbæk og Møller Arkitekter ApS og Teknik- og Miljøforvaltningen. Kataloget var målrettet bestyrelser, og udarbejdet i et samarbejde på tværs af de kommunale afdelinger, for at sikre en mere smidig godkendelsesproces, når de enkelte ejendomme søger om enten støtte eller byggetilladelse. Kataloget har fungeret som dialogværktøj, og som en hjælp til de enkelte ejendomme med et overblik over netop deres muligheder.

Der er givet offentlig støtte på ca. 39 mio. kr. til fornyelse af 12 ejendomme med i alt 991 boliger. Den samlede investering i de 12 støttede ejendomme er på 121 mio. kr. og har dermed genereret en privat medfinansiering fra ejerne på ca. 82 mio. kr. Indsatsens energibesparelser indgår i de samlede resultater under afsnittet Energioptimering.

Fem fælles gårdhaver har fået i alt ca. 24 mio. kr., og den første gårdhave blev taget i brug i 2018. De fælles gårdhaver giver beboerne bedre adgang til grønne arealer til leg og ophold tæt på boligen.

Næste skridt

Københavns Kommune har en årlig bygningsfornyespulje som andels- og ejerforeninger samt private udlejningsejendomme fortsat kan søge i forhold til større renoveringer. De særskilte midler til Sydhavnen er opbrugt, og derfor vil andre interesserede beboere i kvarteret skulle søge om støtte på lige fod med resten af København.

I de kommende år vil fire nye fælles gårdhaver blive anlagt. Københavns Gårdhaver i Teknik- og Miljøforvaltningen er bygherre og har dialogen med rådgivere og beboere.

Succeskriterier

- 2016: Områdefornyelsen har målrettet opfordret og informeret de relevante foreninger i karréerne om mulighederne for at søge om anlæg fra Københavns Gårdhaver.

Succeskriteriet er opfyldt ved dialog med 7 potentielle gårdhaver.

- 2020: 6 gårde er skybrudssikret, og minimum 1/3 af regnvandet er her frakoblet kloak.

Der var udpeget 7 potentielle gårde til renovering, men kun 5 karréer viste interesse for at få etableret en ny gårdhave. Der arbejdes på at frakoble minimum 1/3 af regnvandet i de nye gårdhaver. En gårdhave er anlagt, og 4 gårdhaver er undervejs.

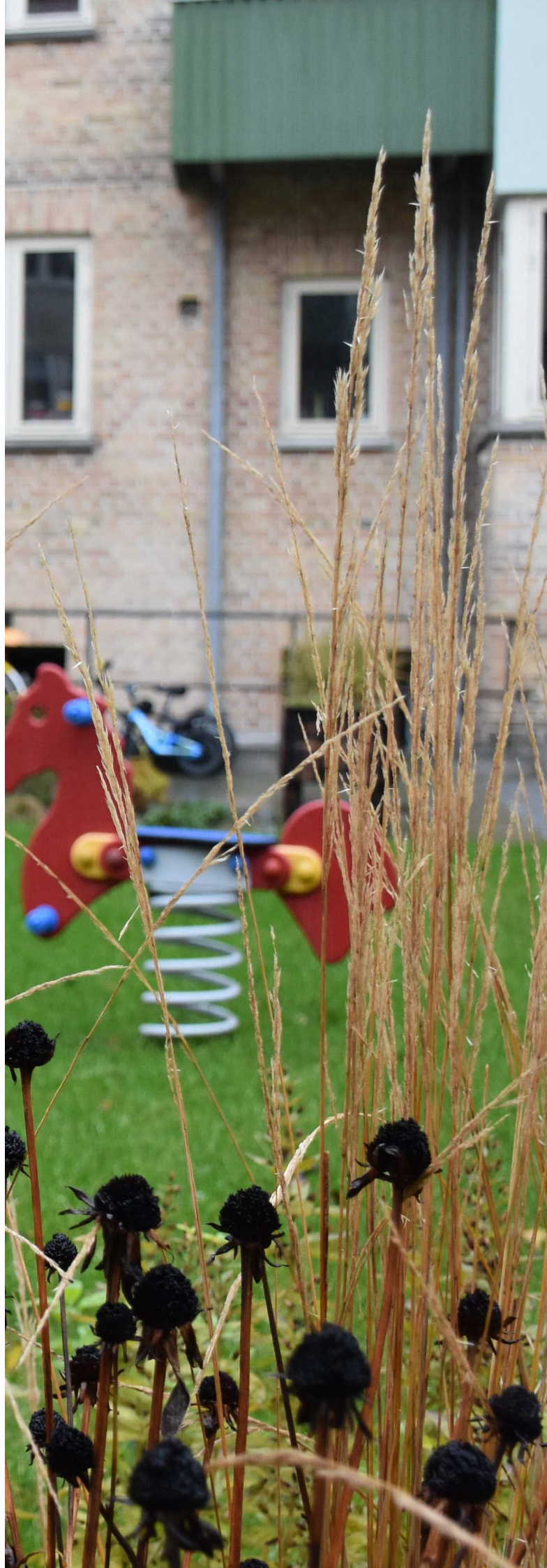
- 2020: Der er gennemført eller planlagt 20 lejlighedssammenlægninger i Frederiksholmkarréerne.

Succeskriteriet er opfyldt, da der i AKB's karré 8 er etableret 44 nye lejligheder, ud fra oprindeligt 66 lejligheder.

Hvor kommer pengene fra:

Staten: 31,5 mio. kr.
Københavns Kommune: 31,5 mio. kr.
Privat egenfinansiering: 82 mio. kr.

Midler i alt: 145 mio. kr.

MENNESKER & KULTUR

Vision

Sydhavnen skal danne ramme om et godt hverdagsliv for alle borgere, hvor mulighederne for at opleve kultur er med til at styrke det sociale fællesskab på tværs.

Bevæg byen! med børn, Københavns Universitet
på Karens Minde, 2017.

Visionsplan for Karens Minde

Områdefornyelsen har samlet aktørerne omkring Karens Minde og i fællesskab skabt en stærk visionsplan, der binder fremtidens anlægsprojekter i området sammen.

Baggrund

Karens Minde har siden 2001 fungeret som samlingssted for kunst og kultur i Sydhavnen. Siden dengang er de kulturelle kvaliteter blevet styrket, og i dag er Karens Minde et fyrtårn for det spirende kulturliv og unikke fællesskab, der findes i Sydhavnen. Mange af kvarterets kulturaktører har hjemme på Karens Minde, og huset rummer i dag både kulturhus, bibliotek, børnekultursted, teater, café, spillested samt det lokalhistoriske arkiv, og en bred palette af aktører bruger huset som base for deres forening.

Den positive udvikling ville områdefornyelsen gerne bakke op om. Det gjorde vi ved at udarbejde en visionsplan for Karens Minde sammen med aktørerne i huset.

Formålet med visionsplanen var at samle et helhedsbillede af, hvad der skulle styrkes, bevares og udvikles i de kommende års anlægsprojekter på området.

Det har vi gjort

Visionsplanen er udviklet sammen med de lokale aktører på Karens Minde og med både nuværende og kommende brugere. Områdefornyelsen etablerede en arbejdsgruppe og har afholdt både arbejdsgruppemøder og åbne workshops. Derudover har områdefornyelsen brugt mange forskellige metoder til at skabe grundlaget for visionsplanen, herunder:

- Bylivstællinger gennemført i 2015 og 2019
- Spørgeskemaundersøgelse, udført af Megafon 2015, 2017 og 2019
- Antropologisk analyse af potentielle brugere, udført vinteren 2016/2017
- Byvandring med nuværende og potentielle brugere, gennemført 2017.

Områdefornyelsen har sammen med lokale aktører og Kultur Syd gennemført midlertidige fysiske projekter i 2017 og 2018. *Karens Minde Eksperimenterne* skulle trække husets aktiviteter ud og skabe bedre sammenhæng mellem ude og inde. Samtidig skulle de give input til de kommende byrumsforbedringer omkring

Karens Minde i forbindelse med skybrudsprojektet, Karens Minde Aksen.

De fysiske eksperimenter bestod af:

- Det Grønne Bibliotek
- Skiltning og wayfinding
- Bevæg byen med børn (børnebyrum)
- Karens Minde Parkmøbler
- Kodama - lyskunst.

Næste skridt

Erfaringerne fra de fysiske eksperimenter er blevet indarbejdet i anlægsprojektet for Karens Minde Aksen.

De lokale aktører på Karens Minde fortsætter deres samarbejde i Karens Minde Lauget. Lauget samarbejder om at lave aktiviteter omkring Karens Minde for Sydhavnens beboere.

Succeskriterier

- 2020: En interviewundersøgelse viser, at 25 % flere beboere kender Karens Minde, sammenlignet med 2015.

Megafon-målingen (2019) viser, at 90 % af de adspurgte kender til Karens Minde Kulturhus. I 2015 var tallet 95 %.

Succeskriteriet blev formuleret ud fra en antagelse om, at sydhavnerne ikke kendte Karens Minde, hvilket tydeligt blev afkræftet allerede med Megafon-målingen i 2015.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen: 0,3 mio. kr.

Midler i alt: 0,3 mio. kr.

Karens Minde Aksen

Områdefornyelsen har sammen med engagerede borgere, lokale aktører og foreninger skabt planen for et rekreativt skybrudsprojekt, der vil bevare og styrke eksisterende kvaliteter omkring Karens Minde. Projektet vil stå færdigt ultimo 2022.

Baggrund

Karens Minde er et centralt socialt og kulturelt mødested i Sydhavnen. I fremtiden skal det grønne område omkring Karens Minde håndtere store mængder regnvand og lede det sikkert gennem kvarteret. Projektet har fået navnet Karens Minde Aksen og er et af nøgleprojekterne i kommunens skybrudsplan, der består af i alt 300 skybrudsprojekter i hele København.

Områdefornyelsen igangsatte projektet på baggrund af et lokalt ønske om at tænke skybrudsplanerne sammen med udviklingen af området og gøre dem til en mere synlig del af kvarteret.

Sociale aktiviteter og hverdagslivet skal udfolde sig i tæt samspil med en skybrudsløsning på overfladen. Aksen skal være en grøn forbindelse, der styrker og bevarer eksisterende kvaliteter i kvarteret og skaber plads til kulturliv omkring Karens Minde.

Det har vi gjort

Områdefornyelsen oprettede en arbejdsgruppe for anlægsprojektet, efter arbejdet med visionsplanen var færdigt. Arbejdsgruppen har fulgt projektet tæt frem til projektforslaget.

Anlægsprojektet er udviklet i tæt dialog med lokale aktører, foreninger og engagerede borgere. Dels ved deltagelse i arbejdsgruppen, interviews, gåture og åbne workshops, dels ved midlertidige eksperimenter, som blev udviklet i forbindelse med Karens Minde Visionen.

Det foreløbige projektforslag blev præsenteret ved en fernisering i oktober 2019 og efterfølgende udstillet på Karens Minde i samarbejde med aktørerne i området.

Arbejdsgruppen nedsatte en hurtiggruppe med seks repræsentanter, der vil følge anlægsprojektet til det går i gang.

Projektforslaget er godkendt af Borgerrepræsentationen og overdraget til anlægsafdelingen i Teknik- og Miljøforvaltningen. Anlægget påbegyndte i august 2021.

Næste skridt

Projektet forventes færdiganlagt ultimo 2022.

Det er Københavns Kommune, der skal drifte skybrudsanlægget, når det står færdigt.

Succeskriterier

- I 2020 er antallet af fodgængere i det grønne område omkring Karens Minde Aksen øget med 20 % og ophold øget med 50 % i forhold til 2015.

Tællinger (2019) viser, at der allerede er sket en stigning i ophold på 66 %. Det skyldes blandt andet de midlertidige eksperimenter på Karens Minde. Der er ikke lavet fodgængertællinger, da anlægsprojektet ikke er færdiganlagt.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen:	5,100 mio. kr.
Omprioriteret:	2,405 mio. kr.
Budget 2018:	25,30 mio. kr.
HOFOR:	49,50 mio. kr.
Midler i alt:	82,305 mio. kr.

Fremtiden

En teglbelagt sti binder området sammen og inviterer ind på Karens Minde, hvor der er skabt en pladsdannelse omkring bygningerne. En lav cirkelbro danner et samlingssted på plænen til både 1. maj-arrangementer, børneteater og Sankt Hans.

For at tilbageholde vand under skybrud, er der bygget en lav mur langs Sjælør Boulevard. På stien står københavnerbænke placeret under de store træer. Det er også her kvarterets hundegård er placeret. Langs Mozartsvej er der nu plads til at afholde loppemarkeder og andre større arrangementer.

På den anden side af Mozartsvej ligger Sydhavnens legeplads, og en lille del af Wagnersvej er lukket for bilkørsel for at skabe sammenhæng mellem legepladsen og Karens Minde.

Ved kraftigt regnvejr vil der komme mere vand jo længere sydpå man kommer. Mellem Børnenes Dyremark og Strandparkskolen har en bro erstattet vejen, og bilerne skal nu køre ad Rubensteinsvej for at komme til institutionen.

Lige inden Troldeeskoven skaber et permanent vandspejl en ny naturoplevelse i området som supplement til den eksisterende vilde natur.

Rådgiverteam

Schönherr Landskabsarkitekter og Orbicon Ingeniører. VidaLocal har hjulpet med borgerinddragelse.

Lommepengeprojektet - All in

Unge sydhavnere har været i lommepengeforløb og løst arbejdsopgaver for lokale aktører i kvarteret, der svarer til 800 arbejdstimer. 12 unge er blevet ansat i ordinære fritidsjobs efterfølgende. Fagprofessionelle og lokale aktører har fået en mere positiv relation til de unge.

Baggrund

Områdefornyelsen har i tæt samarbejde med den boligsociale helhedsplan Fællesskaberne, SSP, Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen arbejdet med en kriminalpræventiv indsats målrettet udsatte unge i Sydhavnen.

Indsatsen har haft fokus på at give Sydhavnens udsatte unge mulighed for at bidrage positivt til kvarterets udvikling og opnå en tættere tilknytning til arbejdsmarkedet lokalt. Indsatsen udsprang af, at flere aktører omkring Karens Minde oplevede unge med utryghedsskabende adfærd.

Indsatsen har haft til formål at sikre:

- At flere unge kvalificeres til det ordinære jobmarked
- At de unge får et andet indtryk af autoriteter og en anden adfærd i området omkring Karens Minde
- At de fagprofessionelle aktører omkring de udsatte unge får nye metoder og værktøjer i arbejdet med målgruppen
- At bydelen ser de unges kvaliteter
- Etableringen af et team af unge, som kan hjælpe lokale aktører og ved lokale arrangementer
- At lokale virksomheder får mulighed for at oplære unge.

Det har vi gjort

Indsatsen har været opdelt i tre forskellige handlingsspor; Lommepengejobs, Fritidsjobs og All In.

I det første spor har unge sydhavnere gennemført lommepengeforløb, hvor de i teams har varetaget arbejdsopgaver for lokale virksomheder, aktører og foreninger i omkring 800 timer.

I det andet spor har områdefornyelsen og Fællesskaberne samarbejdet med lokale aktører og virksomheder om at ansætte lokale unge i jobtræning og i ordinære fritidsjobs.

I det tredje spor har områdefornyelsen bidraget til tre fremtidsværkstedforløb som et udspring af forsk-

ningsprojektet All In. I perioden 2016-2018 har cirka 30 udsatte unge sammen med lokale aktører og forsker fra UCC, Mette Bladt, udviklet og udført de unges egne projekter, som for eksempel deres eget sted "Narnia" og en pigefestival ved Karens Minde, der finder sted for første gang i foråret 2020.

All In har været med til at give de unge mulighed for at handle på egen situation i relation til kvarteret. Som resultat heraf har de fagprofessionelle og lokale aktører fået en mere positiv relation til de unge. Og de fagprofessionelle har afprøvet nye redskaber og metoder i arbejdet med de unge.

Næste skridt

Trods gode resultater og dialog med aktører med erfaring indenfor lommepengeindsatser i København, har det ikke været muligt at finde en aktør med ressourcer til at videreføre lommepengeindsatsen i Sydhavnen. Det skyldes, at indsatsen er meget håndholdt, og at det er en ressourcekrævende opgave at matche de unge med lokale aktører og virksomheder.

De aktører, der arbejder med lommepengeprojekter i København (FISKEN, FRÅK m.fl.), er meget lokalt forankrede, der hvor de er. På tidspunktet for dette projekt havde de ikke tilstrækkelig tilknytning til Sydhavnen. Derfor afsluttede styregruppen lommepengeindsatsen i 2018.

Fællesskaberne arbejder fortsat med fritidsjobindsatsen, hvor de matcher lokale unge med lokale arbejdspladser.

Fremtidsværkstederne i regi af All In har været gennemført som en del af en større SSP-handleplan for Sydhavnen, og har dermed været en af flere indsatser målrettet de unge. All In forankres ved, at de professionelle aktører bruger erfaringerne og de nye metoder i deres videre arbejde med målgruppen.

Børne- og Ungdomsforvaltningen og Mette Bladt vil præsentere resultaterne for Områdefornyelse Bavnehøj samt Kgs. Enghave Lokaludvalg med henblik på, at de kan arbejde videre med indsatsen.

Succeskriterier

- 2020: Minimum 25 lommepengeforløb er gennemført i perioden.

15 lokale unge har været i lommepengeforløb i fire forskellige teams frem til indsatsen blev afsluttet i 2018. 12 ud af de 15 unge blev efterfølgende ansat i ordinære fritidsjobs.

52 unge har fra 2017-2019 været i jobtræning hos lokale virksomheder og aktører gennem samarbejdet med Fællesskaberne.

- 5-10 virksomheder vil samarbejde om ansættelse af unge.

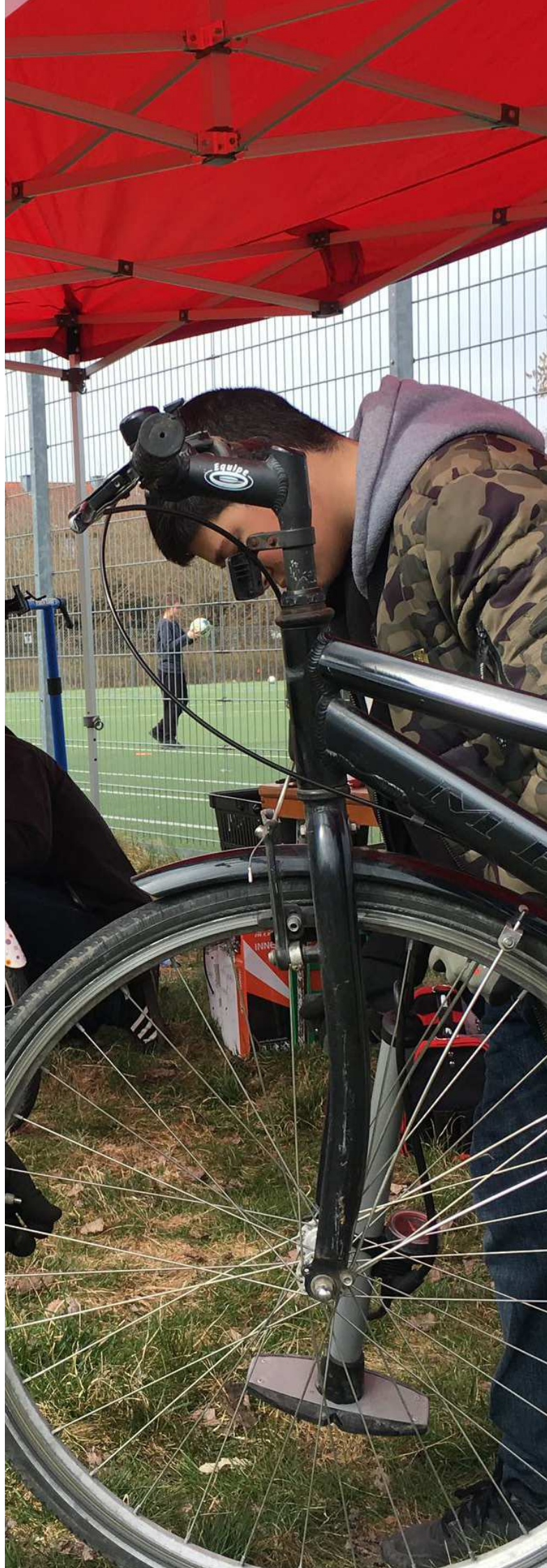
9 lokale aktører/virksomheder har samarbejdet om at ansætte lokale unge i jobtræning.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen: 0,3 mio. kr.

Omprioriteret: 0,125 mio. kr.

Midler i alt: 0,425 mio. kr.

Fællesskab Sydhavn

To stærke netværk på tværs af kommunale og lokale sociale aktører er blevet dannet og koordinerer i dag indsatser omkring udsatte borgere i kvarteret. Både gennem forebyggende såvel som akutte indsatser.

Baggrund

Fællesskab Sydhavn var beskrevet som en sundhedsindsats i kvarterplanen. Allerede i 2015 besluttede styregruppen dog at ændre indsatsen til en netværksmedarbejder. Baggrunden var et ønske om at styrke inddragelse, samskabelse og netværk på tværs af projekterne med særligt fokus på udsatte borgere, der ikke deltager i traditionelle inddragelsesforløb.

Det har vi gjort

Netværksmedarbejderen, der var tovholder på Fællesskab Sydhavn, har bidraget til den brede borgerinddragelse i områdefornyelsens projekter med særligt fokus på kvarterets tavse stemmer og udsatte borgere.

Fra 2017 og frem har områdefornyelsen fokuseret Fællesskab Sydhavns aktiviteter omkring lukningen af Mozarts Plads. Der viste sig et stort behov for at styrke det lokale samarbejde om de udfordringer, der opstod i kølvandet på opsætningen af metrohegnet. Særligt fordi pladsens faste brugere begyndte at tage ophold andre steder i kvarteret.

Områdefornyelsen har arbejdet for at skabe nye tålelige forhold for udsatte borgere og samtidig mindske generne for de nærmeste naboer. Det er blandt andet sket gennem opsøgende relationsarbejde med brugere af Mozarts Plads, opgangsmøder hos naboer til Anker Jørgensens Plads, og der er gennemført en naboskab-sundersøgelse med beboere i Sydhavnen med fokus på trivsel og naboskab.

Derudover har et nyoprettet socialt beredskab givet lokale aktører mulighed for at handle hurtigt efter behov. Og det koordinerende netværksarbejde i kvarteret er blevet styrket med oprettelsen af et bredere aktørnetværk på tværs af lokale aktører i kvarteret.

Indsatsen var i praksis tæt forbundet med projektet Mozarts Plads.

Det Sociale Beredskab består af Den Boligsociale Gadekontakt og Hjemløseenheden i Socialforvaltningen,

SydhavnsCompagniet, AKB, København og Områdefornyelse Sydhavnen. Beredskabets formål var at sætte ind med dialog og proces der, hvor det var nødvendigt efter lukningen af Mozarts Plads. Beredskabet besigtigede for eksempel Pios Plæne ved Ellebjerg Skole, da udsatte borgere i en periode gjorde uhensigtsmæssigt ophold på plænen og skabte utryghed.

Da metrobyggeriet gik i gang, og Mozarts Plads blev lukket, opstod der konflikter i kvarteret, da brugergruppen fra pladsen slog sig ned andre steder.

Det Sociale Beredskab så et behov for at etablere et netværk, der favnede endnu bredere i kvarteret, og deraf opstod Aktørnetværket. Udover aktørerne i Det Sociale Beredskab indgik Nærpolitiet, Sikker By i Økonomiforvaltningen, SSP, Socialudvalget under Kgs. Enghave Lokaludvalg, AKB, Københavns erhvervskoordinator og boligsociale viceværter, Kvarterhuset Sydhavnen, Ellebjerg Skole, Frederiksholm Kirke, Det Grønlandske Hus med flere.

Aktørnetværket arbejdede i tre spor. Det første spor har undersøgt mulige aflastningsbyrum til Anker Jørgensens Plads. Her blev mulighederne for at etablere opholdsmuligheder på en grøn plæne på Hørdumsgade blandt andet undersøgt, men faldt til jorden, da der ikke var den nødvendige lokale opbakning. Det andet spor omhandlede toiletfaciliteter og kanylebokse, som først blev opstillet på Anker Jørgensens Plads og senere ved Sydhavn Station. Det tredje spor havde fokus på at skabe positivt byliv på Anker Jørgensens Plads, som for eksempel Ankers Marked (december 2018).

Fællesskab Sydhavn har også taget initiativ til at gennemføre mindre fysiske tiltag for at skabe et positivt miljø på for eksempel Anker Jørgensens Plads, hvor der er opsat stakit og plantekasser.

Næste skridt

Indsatserne under Fællesskab Sydhavn er forankret i Det Sociale Beredskab og Aktørnetværket, som fortsat koordinerer indsatser for udsatte borgere på blandt andet Anker Jørgensens Plads efter områdefornyelsens afslutning. Det Sociale Beredskab er forankret hos Den Boligsociale Gadekontakt i Socialforvaltningen. Aktørnetværket er forankret lokalt med SydhavnsCompagniet som tovholder.

Succeskriterier

- 2020: Der er igangsat minimum fem projekter, der knytter sig til områdefornyelsens kvarterplan, hvor viden om lokale aktører og relationer indgår som væsentlig for projektets forankring.

Fællesskab Sydhavn har bidraget til seks projekter fra kvarterplanen: Mozarts Plads, Karens Minde Aksen, Pio Parken, Scandiagade, Beskæftigelse i byudvikling samt Frederiksholmpartnerskabet.

- 2020: At netværk og relationer er styrket siden 2016.

I 2016 blev der udarbejdet en netværksanalyse på Sjælør Boulevard, da man forventede at aktiviteter fra Mozarts Plads ville rykke til det midlertidige byrum på Sjælør Boulevard. Det viste sig, at aktiviteterne ikke flyttede til Sjælør Boulevard, og derfor er der ikke fulgt op på netværksanalysen.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen: 1,50 mio. kr.

Omprioriteret: 0,55 mio. kr.

Midler i alt: 2,05 mio. kr.

Lokalt medie - Havnefar

Havnefar bliver både udgivet månedligt på tryk, omdelt til Sydhavnens caféer og butikker og har sin egen hjemmeside. Mediet giver et bredt overblik over kulturelle aktiviteter for enhver i kvarteret og formidler portrætter af sydhavnere.

Baggrund

Der var et bredt ønske i Sydhavnen om at få sit eget lokale medie, og derfor blev det også en indsats i kvarterplanen. Efterspørgslen kom både fra borgere, kulturaktører og brugere af forenings- og kulturliv. Medieformen skulle formidle et overblik over kulturelle aktiviteter i området og dele de gode fortællinger fra hele postnummeret 2450. Der var et behov for, at få afdækket, hvilke af de nuværende lokale medier, der tilgodeså kvarterets behov og ønsker. Ud fra dette skulle der i samarbejde med lokale aktører udtænkes et medieprojekt, der levede op til efterspørgslen.

Idéen i kvarterplanen udsprang af AKB, Københavns beboerblad i Frederiksholmkarréerne, som fortalte historier om livet i Sydhavnen.

Det var et mål, at skabe et medie, der kunne eksistere i både et analogt og digitalt format.

Det har vi gjort

Styregruppen startede projektet op i august 2017 og i samarbejde med interesserede borgere, repræsentanter fra styregruppen og lokale kulturaktører og kommunikatører kom mediet Havnefar til verden den 5. maj 2018.

Mediet driftes af en redaktion bestående af Sydhavn Teater, Karens Minde Kulturhus, SydhavnsCompagniet, Kvartershuset og Sydhavnens Bibliotek. Udover de fem repræsentanter, der alle har bidraget med arbejdskraft, blev der ansat en tovholder på deltid, som bistår redaktionen og udvikler mediets økonomiske fundament. Lokale borgere engageres også i processen og sender artikler til redaktionen.

I forbindelse med arbejdet omkring Industritrekanter startede Kulturskaberne og GivRum en kulturkalender op, som sydhavnerne var meget glade for. Kalenderen er nu en central del af Havnefar.

Havnefar lever i dag op til det lokale behov. Det bliver udgivet månedligt i 2500 eksemplarer på tryk, hvoraf

700 eksemplarer omdeles til Sydhavnens caféer og butikker. Derudover har Havnefar sin egen hjemmeside, der er et let genkendeligt design, og som giver et bredt overblik over kulturelle aktiviteter for enhver i bydelen.

Næste skridt

Redaktionen arbejder fortsat på at finde fondsmidler til at fortsætte projektet. Hvis ikke det lykkes i 2020, vil Havnefar blive nedlagt.

Succeskriterier

- 2018: Indenfor postnummeret 2450 kender 50 % til det lokale medie.

Der er ikke foretaget en specifik måling på dette succeskriterie.

Havnefar trykkes i 2500 eksemplarer og omdeles til 1800 husstande fordelt over postdistrikt 2450, og altså ikke kun indenfor områdefornyelsens geografiske afgrænsning.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen: 0,5 mio. kr.

Midler i alt:

0,5 mio. kr.

November
2019

Oplag 3000

.....
Navigerer dig

November
2019

Oplag 3000

.....
Navigerer dig

Redaktør
Nicolas Breschel

November
2019

Oplag 3000

.....
Navigerer dig

Redaktør
Nicolas Breschel

November
2019

Oplag 3000

.....
Navigerer dig sikkert gennem Sydhavnen

Kalender →

GENNEM GADEDRENGENS LINSE

Du kan se flere af Preben Refbys billeder på Det Gamle Posthus, hvor han udstiller sine værker under titlen 'Rorschach-testen'. Udstillingen varer frem til midten af november. Omslaget til avisen.

AF JULIE VESTERBY JAKOBSEN
HAVNEFAR

Kameraet har hjulpet Sydhavns-fotografen Preben Refby med at overkomme misbrug og en hård opvækst.

På kunstmessen 'Kunst med Sjæl' vandt han sidste år prisen for årets kunstner. Og når man møder fotografen Preben Refby, er man ikke i tvivl om, at netop ordene kunst med sjæl passer godt til ham.

Han er vokset op med en skizofren mor, indtil han blev 11 år, og gaden tog over. Han blev, hvad han kalder en rigtig gadedreng.

Men da Preben Refby kom på efterskole, tog hans liv en drejning. Her møder han sin fotolærer, som han får et tæt forhold til. Med et kamera i hånden blomstrer en interesse for at fotografere i ham, og en ny verden åbner sig. I rollen som fotograf lærer han at tage kontakt og møde mennesker på en ny måde.

Preben Refby har taget en lang række portrætter af mennesker, som han har mødt gennem to år.

Preben Refby ønsker ikke at sætte for mange ord på sine billeder, men foretrækker at lade sit arbejde være til fri fortolkning. For ham er det vigtigste mødet mellem mennesker og hans værker. Og bedst af alt er det, når mødet overrasker, og mennesker går derfra med en helt ny historie.

I dag er Preben Refby frivillig i SydhavnsCompagniet, et medborgerskab for socialt udsatte, hvor

han er kommet de sidste 16 år. Her har han

stået for filmklub, fredagsbar og været bartender i SydhavnsCompagniets frivilligt drevne café, Det Gamle Posthus, på Borgbjergsvej 28. Her kan du opleve Preben Refbys udstilling 'Rorschach-testen' frem til midten af november.

Billedet fra udstillingen 'Rorschach-testen'.

Sydhavns Dollars

En lokal arbejdsgruppe har i samarbejde med styregruppen fordelt 1 mio. kr. til 74 forskellige sociale og kulturelle projekter i Sydhavnen. Alt fra kunstworkshops og fællesstrikning til større musik- og kulturfestivaler har modtaget støtte fra Dollars-puljerne.

Baggrund

I områdefornyelsens kvarterplan var der afsat 1 mio. kr. til en pulje til sociale, kulturelle og kunstneriske initiativer, som afspejler og understøtter mangfoldigheden i Sydhavnen.

Styregruppen valgte at dele puljen op i to særskilte puljer med hver sit sigte, økonomiske rammer og med forskellige løbende ansøgningsfrister.

Rammerne for begge puljer blev besluttet af styregruppen, og de havde begge fokus på at skabe mere byliv og støtte aktiviteter og arrangementer i kvarteret for at fremme møder mellem mennesker på tværs af bydelen.

Den ene pulje, Mini Dollars, rettede sig primært mod kreative og eksperimenterende projekter i mindre skala med en samlet projektkøkonomi på max 50.000 kr., der ikke kunne afvikles uden støtte fra puljen. Der kunne maksimalt søges 25.000 kr. pr. projekt, og der var ansøgningsfrist hver måned.

Den anden pulje, Sydhavns Dollars, støttede større ambitiøse og nytænkende projekter, der afspejlede og bidrog til Sydhavnens mangfoldighed, og som havde et stærkt lokalt engagement i bydelen. Der kunne maksimalt søges om 100.000 kr. med ansøgningsfrist fire gange årligt.

Det har vi gjort

Områdefornyelsens styregruppe nedsatte en lokal arbejdsgruppe til at uddele puljemidlerne og behandle ansøgningerne i samarbejde med styregruppen. Gruppen mødtes en gang om måneden for at behandle ansøgningerne til Mini Dollars, og fire gange om året for at behandle ansøgningerne til Sydhavns Dollars.

Områdefornyelsen har i samarbejde med Kgs. Enghave Lokaludvalg og Frivilligcenter Vesterbro/Kgs. Enghave/Valby arrangeret et pop-up-puljeevent. Her var der mulighed for at få sparring på projektidéer og møde andre projektmagere i Sydhavnen.

Ved afslutningen af hvert støttet projekt har projektejerens udfyldt og indsendt regnskab inklusiv bilag og et evalueringsskema. I skemaet blev der fulgt op på de succeskriterier, som ansøger selv stillede i ansøgningen og reflekteret over eventuelle udfordringer i forbindelse med afviklingen af projektet.

Puljerne har støttet en bred palette af forskellige projekter, alt fra graffitiworkshops og fællesstrikning til større musik- eller kulturfestivaler. Nogle eksempler er podcasten Radio Karen, børnekulturfestivalen Kultur for en Tudse, musikfestivalen Stay True, foreningsarrangementet Sydhavn Games samt Sydhavn Teaters performative scene på Borgbjergsvej 44. Ansøgerne har både været lokale borgere med et fællesskabende projekt samt etablerede projektmagere og kunstnere, der har ønsket at skabe et arrangement eller værk i og for sydhavnerne.

Succeskriterier:

- 2020: Fra 2017 har puljen hvert år støttet mindst fire projekter med forskellige målgrupper.

Puljerne har støttet 74 ud af 104 ansøgte projekter.

Mini Dollars har støttet 53 projekter i perioden 2016-2019. Sydhavns Dollars har støttet 21 projekter i samme periode.

Puljeprojekterne har henvendt sig til mange forskellige målgrupper.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen: 1 mio. kr.

Midler i alt: 1 mio. kr.

Sydhavnen handler cirkulært

Sydhavnen har markeret sig i København indenfor cirkulær økonomi og innovation. Indsatsen er støttet af EU-puljen Climate-KIC, og der er afholdt en lokal iværksætterkonkurrence for cirkulære forretningsidéer. Indsatsen har skabt international opmærksomhed.

Baggrund

Sydhavnen handler cirkulært var et projekt, der udsprang af områdefornyelsens fokus på styrkelsen af by- og handelslivet i Sydhavnen.

Styregruppen vedtog Strategi for by- og handelslivet, som udpegede cirkulær økonomi som et centralt element i udviklingen af Sydhavnens by- og handelsliv.

Det har vi gjort

I 2017 fik områdefornyelsen eksterne midler fra Climate-KIC, et videns- og innovationsfællesskab støttet af EU's institut for innovation og teknologi, til konkurrencen, Sydhavnen handler cirkulært.

Konkurrencen tiltrak internationale og lokale iværksættere med spændende projektidéer inden for cirkulær økonomi og med forankringspotentiale i Sydhavnen.

Konkurrencen blev vundet af tre projekter; Bygaard, Zero3 og Net Repair. På baggrund af yderligere bevilling fra Climate-KIC indgik de tre vinderprojekter i et inkubationsforløb i løbet af 2018. Herefter har især et af projekterne udviklet sig og blev i foråret 2019 til Gårdbutikken Bygaard på Borgbjergsvej. En cirkulær gårdbutik, hvis omdrejningspunkt er lokale råvarer såvel som egen produktion. De to andre projekter er stadig i forankringsfasen.

Konkurrencen har betydet, at Sydhavnen er blevet sat på københavnerkortet over cirkulær økonomi og innovation. Sydhavnen er dermed en del af den internationale udvikling for et mere bæredygtigt handelsliv.

Udover konkurrencen blev konferencen, Community based living labs, afholdt i samarbejde med Aalborg Universitet København, URBInclusion og Climate-KIC. Konferencen omkring bæredygtighed havde fokus på lokale løsninger med afsæt i, hvordan Sydhavnens forskellige netværk omkring cirkulær økonomi, social inklusion og energi kunne styrkes. Efterfølgende udarbejdede områdefornyelsen en opsamlende rapport, i samarbejde med Aalborg Universitet København.

Næste skridt

I 2019 blev et forankringsnetværk for cirkulær økonomi i Sydhavnen organiseret. Der er udviklet en plan for de aktiviteter, som netværket de kommende år skal igangsætte.

Netværket arbejder videre med tre spor:

- Bæredygtig emballagestrategi for Sydhavnen
- Reparation og delefællesskaber i Sydhavnen
- Selvforsynende Sydhavnen.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen: 0,125 mio. kr.

EU: 1,0 mio. kr.

I alt: 1,125 mio. kr.

→ →
Bygaards lokalt producerede råvarer, 2018.

→
Bygaard sælger lokale råvarer til
Synergi-festivalen, 2017.

Beskæftigelse i byudvikling

Partnerskabet, Sydhavnen handler for job og værdighed, er blevet dannet på tværs af kommunale, lokale og private aktører. De har sammen tiltrukket en lokal kommunal beskæftigelsesindsats til Sydhavnen, der på under ét år har fået ni sydhavnere tilknyttet beskæftigelse.

Baggrund

Da kvarterplanen blev skrevet, var det en ambition at få praktikpladser til lokale unge i forbindelse med anlægsprojekter. Områdefornyelsen undersøgte mulighederne, men det var lovgivningsmæssigt ikke muligt at lave sociale klausuler, der kun omfattede lokale unge fra Sydhavnen i forbindelse med anlægsprojekter.

Områdefornyelsens styregruppe ønskede i stedet at undersøge, hvordan der kunne skabes beskæftigelsesmuligheder for Sydhavnens mange ledige.

Det har vi gjort

I 2016 vedtog styregruppen Strategi for by- og handelslivet, hvor social inklusion var et centralt tema, der skulle rettes fokus på.

Projektet blev koblet til EU-programmet URBACT, der støtter europæiske netværk på tværs af byer og har fokus på at fremme social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed og integreret byudvikling.

Områdefornyelsen indgik i netværket URBInclusion sammen med otte andre europæiske byer. Formålet var at skabe og implementere integrerede strategier, der favner social integration med henblik på beskæftigelse, bolig- og socialøkonomi, gennem faglige lokale konferencer, erfaringsudveksling og vidensdeling på tværs af de ni byer.

Målet med projektet var at løfte beskæftigelsesgraden med fokus på socioøkonomiske forhold samt forankre en styrket lokal beskæftigelsesindsats.

Der blev nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra styregruppen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, SydhavnsCompagniet, Statens Byggeforskningsinstitut, Opzoomerne, den boligsociale helhedsplan Fællesskaberne, Kgs. Enghave Lokaludvalg og AKB, København.

Gennem deltagelsen i URBInclusions seminarer og workshops dannede arbejdsgruppen partnerskabet, Sydhavnen handler for job og værdighed.

Sammen har partnerskabet fået etableret et lokalt kommunalt beskæftigelsestilbud i Sydhavnen, IPS, der er placeret i Kvarterhuset ved Anker Jørgensens Plads. IPS har to ansatte fra Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen samt én ansat fra Socialforvaltningen.

I 2018 eksperimenterede områdefornyelsen med at lave et lokalt marked på Anker Jørgensens Plads. Det skete i samarbejde med flere af medlemmerne af Sydhavnen handler for job og værdighed suppleret af handelsstandsforeningen Sydhavnen Handler! og Bylivsselskabet. Formålet var at øge rummeligheden gennem positivt byliv på pladsen og skabe mulighed for at lokale aktører, der arbejder med udsatte borgere, kunne danne bro til de erhvervsdrivende.

I 2019 præsenterede partnerskabet deres forankringsrapport, der fortæller om den fremskudte beskæftigelsesindsats og deres fremtidige samarbejde for at styrke den sociale inklusion i Sydhavnen.

Næste skridt

Sydhavnen handler for job og værdighed vil fremover mødes fire gange årligt og udveksle erfaringer og styrke hinandens projekter. Samt arbejde for at skabe mere fokus på jobskabelse og lokale sociale problemstillinger.

Succeskriterier

- 2020: En samlet lokal beskæftigelsesindsats i Sydhavnen har hjulpet min. 8 borgere i beskæftigelse.

Den fremskudte beskæftigelsesindsats har 55 sydhavnere i et forløb, hvoraf 9 er tilknyttet beskæftigelse.

Hvor kommer pengene fra:

Afsat i kvarterplanen:	0,50 mio. kr.
EU:	0,41 mio. kr.
Budget 2019:	3,70 mio. kr.
I alt:	4,61 mio. kr.

Udgåede projekter

I løbet af de fem års arbejde har projekterne i kvarterplanen fået liv. Nogle har vokset sig store, og andre har vist sig ikke at kunne realiseres af forskellige årsager. Læs om de otte udgåede projekter her.

LIVET MELLEM HUSENE

Mozartsvej

Projektet fokuserede på at understøtte potentialet for udeliv på pladsen i krydset mellem Hammelstrupvej og Mozartsvej. Styregruppen besluttede at afsætte midler til at udvikle et skitseforslag sammen med naboerne.

Dele af pladsen er ejet af A/B Enggården og A/B Stubmøllegården, som derfor skulle godkende projektet. Da der ikke var den nødvendige lokale opbakning til projektet, blev projektet lukket i 2018 og restmidlerne omprioriteret af styregruppen til Karens Minde Aksen og by- og handelslivsindsatsen.

Borgmester Christiansens Gade

Projektet sigtede mod at gøre gaden til et grønt strøg. På grund af metrobyggeriet vil der i byggeperioden køre tung trafik til og fra byggepladsen via Borgmester Christiansens Gade. Dele af gaden er ensrettet for trafik, busruter er omlagt og andre dele er helt lukket for trafik.

Det var derfor ikke muligt at igangsætte de forandringer, som blev beskrevet i kvarterplanen, indenfor områdefornyelsens projektperiode. Styregruppen omprioriterede projektets midler til Pio Parken.

ENERGI & MILJØ

Grøn gadeplan

Områdefornyelsen ønskede at lave en samlet plan for grønne tiltag og skybrudshåndtering i kvarteret. Det var hensigten at skabe sammenhæng mellem offentligt tilgængelige arealer og de private gårdum. Områdefornyelsen vurderede, at det var svært at koble de mindre grønne tiltag til de store skybrudsprojekter, og derfor blev midlerne omfordelt til Borgbjergsvej og Karens Minde Aksen af styregruppen.

Gårdhaver

Da etablering af fælles gårdhaver finansieres af den ekstraordinære byfornyelsesramme på i alt 63 mio. kr., valgte styregruppen at omfordele projektets midler til Borgbjergsvej og Karens Minde Aksen.

MENNESKER & KULTUR

Pavillonen ved Karens Minde

I kvarterplanen var der et lokalt ønske om at arbejde med faciliteterne omkring Pavillonen på Karens Minde. Da områdefornyelsens midler ikke kan indgå i færdigudviklede anlægsprojekter, uden mulighed for medbestemmelse, omfordelte styregruppen i stedet midlerne til Karens Minde Aksen.

Iværksætterkursus for lokale unge

Formålet med indsatsen var at understøtte det lokale beskæftigelseskursus Lab2450. Kurset blev afholdt, men finansieret af andre midler. Styregruppen valgte derfor at omprioritere midlerne til Lommepengeprojektet, All in og Sydhavnen handler cirkulært.

Sydhavnen spiser sammen

I kvarterplanen var det en ambition at skabe et folkekøkken i Sydhavnen. Da der i forvejen var mange folkekøkkener i Sydhavnen, som på hver deres måde arbejder med fællesspisning indenfor deres egne organisationer, var den lokale opbakning til projektet ikke tilstrækkelig. Derfor valgte styregruppen at omdisponere midlerne til Fællesskab Sydhavn.

Partnerskab om tryghed

Områdefornyelsen afsøgte mulighederne for at skabe en tryghedsindsats i samarbejde med SydhavnsCompany. En endelig samarbejdsaftale blev ikke indgået, og styregruppen besluttede at lade midlerne overgå til projektet Fællesskab Sydhavn.

FREDERIKSHOLMSPARTNERSKABET

Samarbejde, vidensdeling og sparring har været nøgleord for de gode resultater, der er opnået omkring både handelsliv, bydelens udsatte og energioptimering, mens kvarteret er blevet bundet bedre sammen med resten af København.

Baggrund

Frederiksholm er et af de ældste almene boligbyggerier i landet og har mange sociale, kulturelle og arkitektoniske kvaliteter, som er værd at bevare.

Da Områdefornyelse Sydhavnen startede, var kvarteret i stigende grad ved at blive isoleret fra resten af Sydhavnen. Kvarteret stod overfor en række udfordringer med blandt andet et ensformigt boligudbud, et stagnerende handelsliv, manglende eller dårlige forbindelser til omkringliggende kvarterer og en stor andel kommunalt anviste borgere.

Derudover havde bygningsmassen på Frederiksholm generelle bygningsmæssige udfordringer, der medvirkede til, at bydelen havde et højt energiforbrug.

Partnerskabet

For at imødekomme og bidrage til at løse nogle af de udfordringer, indgik Københavns Kommune ved Områdefornyelse Sydhavnen og AKB, København et tæt parløb om udviklingen af Frederiksholm i perioden 2015-2020. Partnerskabsaftalen bygger på gensidigt forpligtende mål og succeskriterier.

Begge parter har forpligtet sig til at gennemføre forskellige indsatser og samarbejdet omkring løsningerne, hvor det har givet mening.

Partnerskabsaftalen blev udformet med klare beskrivelser af, hvad hver enkelt part skulle bidrage med.

Kobling til kvarterplanens projekter

Partnerskabsaftalen har indgået i områdefornyelsens samlede indsats og kobler sig til følgende af områdefornyelsens projekter:

- Strategi for by- og handelslivet
- Scandiagade
- Pio Parken
- Lommepengeprojektet
- Sydhavnens Porte
- Energioptimering
- Mozarts Plads

Det har vi gjort

Koordinationsforum blev etableret på tværs af bestyrelser fra de almene afdelinger, i et forsøg på at give beboerdemokratiet indflydelse på Frederiksholmpartnerskabet. Forummet kørte i perioden 2015-2017.

Samarbejdet omkring handelslivet på Borgbjergsvej resulterede i, at AKB, København ansatte en erhvervskordinator, som har spillet en vigtig rolle i det tætte parløb mellem områdefornyelsens kvartermanager og AKB, København i udarbejdelsen af Strategi for By- og Handelslivet, Sydhavnen handler for job og værdighed (OIF) og deltagelsen i EU-projektet URBInclusion.

Samarbejdet omkring energioptimering, hvor områdefornyelsen har været i tæt dialog med driftsfolkene i AKB, København mandede ud i optimering og udskiftning af flere af karréernes varmeanlæg. Derudover har samarbejdet resulteret i vidensdeling på tværs, hvor læringspunkter fra de almene er blevet videregivet til private boligforeninger og omvendt.

Områdefornyelsen har også haft et stærkt samarbejde med den boligsociale helhedsplan Fællesskaberne om kvarterets udsatte unge i regi af lommepengeprojektet og brobyggende foreningsaktiviteter på Ellebjerg Skole.

Endelig har de boligsociale viceværter også fungeret som områdefornyelsens tætte samarbejdspartnere, blandt andet i forbindelse med de udfordringer, der opstod i kølvandet på lukningen af Mozarts Plads, og som gjorde nogle af kvarterets udsatte stedsløse.

Resultater

De konkrete resultater, der kobler sig til kvarterplanens projekter, er beskrevet under de enkelte projekter.

Næste skridt

I første halvår af 2020 udarbejder parterne en evaluering af partnerskabet og samarbejdet. Evalueringen vil trække på flere af de målinger, som er gennemført af Områdefornyelse Sydhavnen i forbindelse med den overordnede evaluering af hele områdefornyelsesindsatsen.

Sådan har vi arbejdet

I dette afsluttende kapitel kan du læse om, hvordan områdefornyelsen har arbejdet og været organiseret lokalt.

Du kan læse sekretariatets erfaringer fra fem år i Sydhavnen og de ti læringspunkter, som gives videre.

Du kan også danne dig et overblik over områdefornyelsens økonomi og de følgeinvesteringer, som det er lykkedes at tiltrække til områdefornyelsens forskellige projekter.

Kapitlet rundes af med en beskrivelse af de forskellige måder, områdefornyelsens arbejde er blevet forankret på, og hvordan vi har evalueret.

Metoder og organisering

Her kan du læse om, hvordan områdefornyelsen har arbejdet ud fra fem særlige metoder, og hvordan vi har været organiseret med styre- og arbejdsgrupper.

METODER

Områdefornyelsen har arbejdet i krydsfeltet mellem lokale udfordringer og overordnede strategiske mål og vilkår. Formålet har været at engagere de lokale til at tage del i udviklingen af deres kvarter, skabe stærke samarbejder på tværs af lokale, kommunale og private aktører samt skabe tillid mellem borgere og kommune.

Områdefornyelsen har arbejdet med forskellige metoder til at sikre, at sydhavnerne er blevet involveret og hørt i udviklingen af deres kvarter. De fem metoder er særlige for områdefornyelsers arbejde og gennemgås i det følgende.

Lokal organisering

En af de mest centrale arbejdsmetoder i områdefornyelsens arbejde er den lokale organisering med styre- og arbejdsgrupper, der muliggør lokal indflydelse på kvarterets udvikling og de specifikke projekter, som er blevet igangsat af områdefornyelsen.

Et af hovedformålene med den lokale organisering er at sikre, at den fremtidige udvikling af området forankres i blivende lokale netværk.

Områdefornyelsen er en samlet betegnelse for sekretariatet (medarbejderne), styregruppen og arbejdsgrupperne, som beskrives nærmere på næste side. Når der er blevet truffet beslutninger inden for kvarterplanens rammer, har alle tre parter været involveret.

Lokal tilstedeværelse

En anden central metode er lokal tilstedeværelse. Metoden har sikret, at medarbejderne i sekretariatet har opbygget et lokalt kendskab til Sydhavnen og dets aktører og fået lokalområdet ind under huden blandt andet ved at have haft kontor i Karens Minde Kulturhus i næsten alle fem år.

Det har gjort, at sekretariatets medarbejdere har været tilgængelige for lokalområdet, når spørgsmål er opstået, og når der har været behov for dialog eller sparring.

I evalueringen af områdefornyelsens styre- og arbejds-

grupper var sekretariatets relation til lokalområdet et af de emner, der blev berørt. Her udtrykte deltagerne, at den lokale tilstedeværelse har været helt essentiel for det gode samarbejde og tilliden til sekretariatets medarbejdere.

Områdetilgangen

Områdetilgangen er særlig for områdefornyelserne i København. For denne metode gælder det, at man ser på et særligt afgrænset område med nye briller. Det handler om at skabe et helhedsorienteret blik på området, lede efter sammenhænge, der forbinder området på ny og skabe lokalt forankrede løsninger, der er langtidsholdbare, fordi de er tilpasset stedet.

Områdetilgangen hænger tæt sammen med den lokale tilstedeværelse og lokale organisering.

Samskabelse

Når kommunen udvikler byen sammen med sydhavnerne og lokale aktører, kaldes det for samskabelse.

Det dækker over en proces, hvor man som borger får indflydelse på en udvikling ved at tage del i en proces. Det er ikke det samme som at få ret i alt og få sin mening trumfet igennem. Samskabelse er i høj grad en kompromisøvelse, hvor der skal tages mange hensyn.

Ved at deltage får man indblik i den kompleksitet, som ofte findes i kommunale projekter og især i anlægsprojekter i byens rum.

Områdefornyelsen har arbejdet med forskellige metoder til inddragelse og samskabelse, som hver især rummer forskellige muligheder for indflydelse og deltagelse:

- Åbne workshops
- Midlertidige byrumseksperimenter
- Megafonmålinger
- Opsøgende relationsarbejde
- Stormøder
- Interessentmøder
- Kvalitative interview

- Fokusgruppeinterview
- Voxpop interview
- Bylivsundersøgelser
- Fodgængertællinger
- Deltagerobservation
- Byvandring og walk & talks
- Inspirationsture
- Konferencer
- Events og byfester

Empowerment

Udover at give beslutningskraft videre til de borgere, der involverer sig, handler samskabelsen i områdefornyelsen også om at kompetencebeopbygge dem, der deltager. Det er håbet, at dem der har været med i områdefornyelsen har fået mulighed for og lyst til at fortsætte med at deltage aktivt i udviklingen af deres by og tage ansvar og indgå som en aktiv del af samfundet.

ORGANISERING

Sekretariatet

Sekretariatet ledes af en projektchef og består af et variende antal projektledere, der arbejder som enten arkitekter eller sociale/kulturelle medarbejdere. Sydhavnens sekretariat har også rummet en energimedarbejder og en kvartermanger. Sekretariatets vigtigste opgave har været at sikre fremdrift i projekterne og fremme borgernes aktive deltagelse i områdefornyelsens projekter.

Ansaret for udviklingen af områdefornyelsens projekter har ligget hos sekretariatet i samarbejde med borgerne, kommunens forvaltninger og de rådgivere, der er blevet hyret til at implementere anlægsprojekterne.

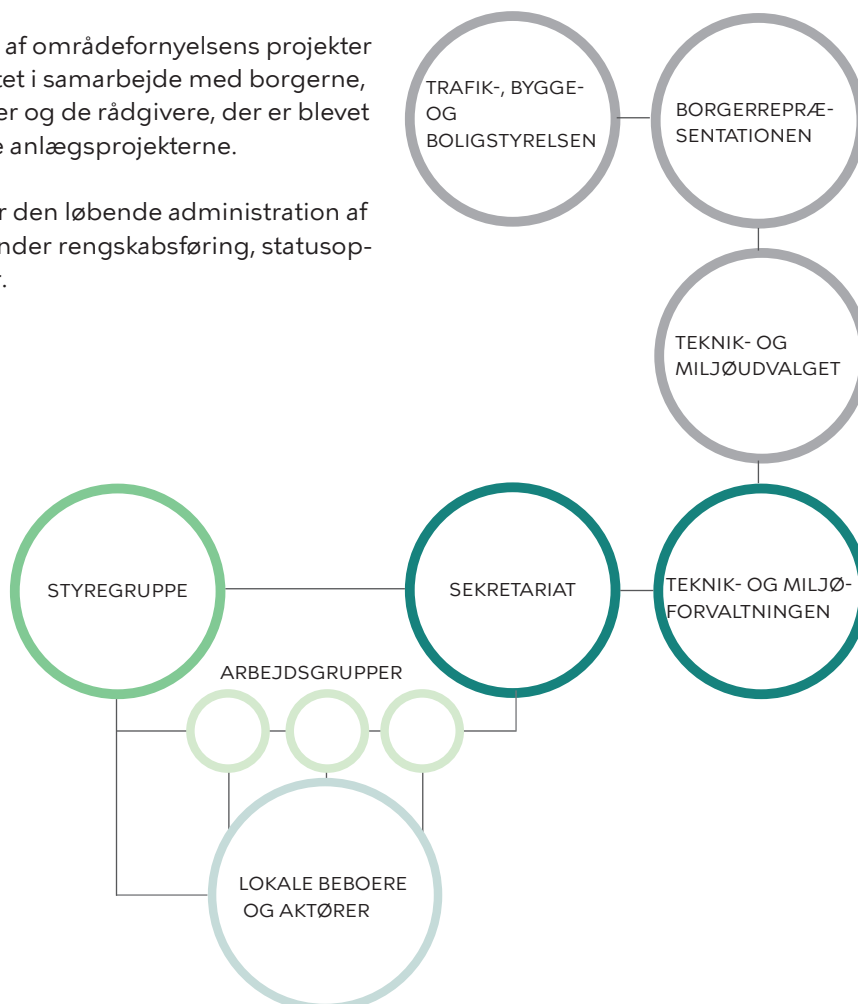
Sekretariatet har stået for den løbende administration af områdefornyelsen, herunder rengskabsføring, statusopgørelser og evalueringer.

Styregruppe

Områdefornyelse Sydhavnen har været organiseret med en lokalt netsat styregruppe som det centrale beslutningsorgan. Styregruppen har arbejdet for, at områdefornyelsens aktiviteter og projekter har bidraget positivt til Sydhavnens udvikling og afspejlet områdets ønsker og behov. Styregruppen skulle sikre bred borgerinddragelse blandt andet gennem nedsættelse af arbejdsgrupper. Mens styregruppen har truffet overordnede og strategiske beslutninger, har arbejdsgrupperne været beslutningsdygtige i de specifikke projekter.

Styregruppen bestod af i alt 24 medlemmer sammensat af: syv valgte beboerrepræsentanter, ni udpegede repræsentanter for lokale aktører og syv udpegede repræsentanter for kommunens forvaltninger samt områdefornyelsens projektchef. Der blev afholdt valg til styregruppen ved områdefornyelsens opstart i 2015 og midtvejsvalg i sommeren 2017, hvor nye kræfter kom til.

Det har været styregruppens opgave at sikre, at områdefornyelsens mange aktiviteter og projekter har levet op til Sydhavnens forskelligartede behov og ønsker, og samtidig stemt overens med kommunens overordnede planer og visioner på tværs af alle syv forvaltninger. Styregruppen har lagt vægt på at træffe modige beslutninger frem for lette beslutninger med øje for, hvad der ville gavne Sydhavnen mest.

Formandskab

Styregruppen nedsatte et formandskab bestående af formanden for styregruppen, en næstformand og to lokalt tilknyttede medlemmer, Teknik- og Miljøforvaltningens repræsentant samt områdefornyelsens projektchef. Formandskabet har haft til opgave at forberede dagsordenen til styregruppemøderne, fungeret som sparringspartner for sekretariatet mellem møderne, ageret styregruppens ansigt udadtil i pressen og ved borgmesterbesøg. Formandskabet har haft mulighed for at træffe beslutninger i sager med en økonomi op til 200.000 kr. mellem styregruppemøderne i de situationer, hvor der har været behov for hurtig handling.

Arbejdsgrupper

Arbejdsgrupperne knytter sig til de enkelte projekter og skal sikre, at der sker en bred borger- og brugerinddragelse, så projekterne tilpasses lokale ønsker og behov. Derudover opbygger arbejdsgrupperne de netværk mellem kommune, borgere og lokale aktører, som skal forankre indsatserne efter områdefornyelsen.

Områdefornyelse Sydhavnen har igangsat i alt femten arbejdsgrupper, der blandt andet har beskæftiget sig med udviklingen af de fysiske park- og byrumsprojekter, udarbejdelsen af strategi for by- og handelslivet, koordinering af den sociale indsats omkring Mozarts Plads og uddeling af puljemidler fra Dollars-puljerne.

De fleste arbejdsgrupper har været åbne for alle interesserede borgere og aktører. Styregruppen har også nedsat enkelte professionelle arbejdsgrupper, som ikke har været åbne for borgere grundet opgavens kompleksitet og behov for specifikke fagkompetencer.

Hurtiggrupper

Nogle af arbejdsgrupperne har nedsat hurtiggrupper i de mere intensive og afsluttende faser af de fysiske park- og byrumsprojekter. Hurtiggrupperne er mindre grupper, som kan indkaldes til møder med kort varsel, og når der opstår ændringer i projektet, der kræver hurtig afklaring.

Sekretariatets erfaringer

Her deler sekretariatet ti centrale læringspunkter. De bygger på fem års arbejde med at forme områdefornyelsens fysiske, sociale og kulturelle projekter og på pointer fra evalueringen, der er foretaget med styre- og arbejdsgrupperne.

1. Grib områdets herreløse problemer

I områdefornyelsen har vi fra start af favnet nogle komplekse problemstillinger, som ikke har haft én åbenlys løsning eller ejer. Det har krævet modige beslutninger fra styregruppen og stærke tværfaglige samarbejder på tværs af fagforvaltninger og lokale aktører at forsøge at finde konstruktive løsninger. Det er ikke altid lykkedes at finde løsninger, hvor alle er blevet stillet tilfredse, men det er sekretariatets erfaring, at aktører i kvarteret er bragt tættere på en fælles forståelse af udfordringerne gennem områdefornyelsens tværfaglige arbejde med dialog og netværk.

Grib de herreløse og komplekse udfordringer, der opstår undervejs. Områdefornyelsens styregruppe og lokale netværk går på tværs af fagligheder og fagforvaltninger, hvilket gør, at tværfaglige samarbejder omkring komplekse udfordringer er noget af det, som en områdefornyelse har en særlig mulighed for at tage initiativ til.

2. Fleksibel projektstruktur

Muligheder, udfordringer, behov og ønsker i et kvarter kan ændre sig i løbet af en områdefornyelses femårige levetid. Det er centralt at have for øje, når projekter og indsatser konkretiseres i forbindelse med opstarten af en ny områdefornyelse. Vi har erfaret, at det giver større effekt og et bedre handlerum, hvis man sikrer sig, at kvarterplanens projekter sigter mod at løse mere end ét problem.

Beskriv kvarterplanens temaer og projekter, så de kan tilpasses nye omstændigheder og ændrede vilkår. Det er både vigtigt og modigt, at styregruppen tør lukke projekter ned, hvis nye omstændigheder betyder, at et givent projekt ikke længere giver mening at gennemføre. Styregruppen skal også turde gribe de chancer, der opstår undervejs.

3. Rammesætning har stor betydning

Flere af områdefornyelsens projekter er store og komplekse byrumsprojekter. Dele af projekterne har lokalområdet stor indflydelse på, mens andre er bestemt af for eksempel politikker for byen som helhed. Det er derfor vigtigt at lave en forventningsafstemning med de borgere

og lokale aktører, der involverer sig, så det bliver klart, hvordan de kan forvente at få indflydelse. Det gælder også ved brug af visualiseringer i projekters tidlige faser, hvor en illustration kan gøre et projekt eller en vision mere konkret, men samtidigt skabe en uhensigtsmæssig og forkert forventning til det endelige resultat.

Skab klare rammer for de borgere og aktører, som engagerer sig i områdefornyelsens projekter. Det betyder for eksempel, at det tidligt i processen skal gøres klart for både arbejdsgruppe og styregruppe, hvad der er til forhandling, og hvad der omvendt ikke er til diskussion i projektets forskellige faser.

4. Fælles spilleregler fra start af

Områdefornyelsens styregruppe udviklede deres egne "spilleregler", som satte rammen for, hvordan et godt styregruppemøde skulle foregå. Spillereglerne var også med til at forme et fælles sprog for, hvordan styregruppemedlemmerne agerede ambassadører for områdefornyelsen i almindelighed. Spillereglerne har haft en stor betydning for, hvordan styregruppen har udviklet sig og fundet sin form. De er løbende blevet fremhævet som "meget vigtige" af flere styregruppemedlemmer.

Lav tiltag, som sikre god kommunikation internt i styregruppen tidligt i forløbet. Følg løbende op med styregruppen og lav de nødvendige tilpasninger, så tiltagene bruges aktivt hele vejen til områdefornyelsens afslutning. Overvej om det også giver mening i arbejdet med arbejdsgrupperne for konkrete projekter.

5. Variation i metoder skaber merværdi

I områdefornyelsernes projekter deltager borgere og aktører med forskellige forudsætninger. Nogle viser deres engagement i mange sammenhænge, andre deltager i et enkelt møde. Det er helt centralt, at inddragelsesprocesser tilrettelægges, så det er værdifuldt at deltage uanset erfaringsgrundlag. Vi har erfaret, at det skaber værdi at gå i dialog med lokalområdet på mange forskellige måder. Fra gademøder, markedsdage og events, til inspirationsture, udstillinger og konferencer. Nogle gange skal man ramme bredt, og andre gange er målgruppen for inddragelsen

mere snæver. Samtidig kræver det noget forskelligt, alt afhængigt af brugergrupper, ønskede resultater og projektets rammer.

Vær grundig i forarbejdet forud for en inddragsproces eller undersøgelse. Ikke alle succeser kan gentages, idet forskellige kvarterer kalder på forskellige metoder. Især komplekse stedspecifikke problemstillinger og projekter kan ikke løses med en standardtilgang, og de kalder ofte på flere forskellige metoder for at kunne munde ud i et godt resultat.

6. Tillid kræver gennemsigtighed

Blandt sydhavnerne lever en stærk tradition for at engagere sig i sin bydel og handle på egen hånd. Derfor krævede det en ekstra indsats at opbygge tillid mellem kommunen, borgere og lokale aktører, da områdefornyelsessekretariatet rykkede ind i kvarteret. Tillid var afgørende for at skabe handlerum og grobund for en god samarbejdskultur i de konkrete projekter. Områdefornyelsens styregruppe og andre i lokalområdet har for eksempel efterspurgt en nem elektronisk adgang til referater i alle fem år, hvilket har tydeliggjort, hvor vigtig gennemsigtighed og tilgængelighed er for at opbygge og opretholde tilliden.

Sørg for at have en elektronisk platform fra starten, hvor styregruppemedlemmer og borgere kan tilgå referater og andet relevant materiale.

Fra primo 2020 er det lykkedes at skabe en elektronisk platform, som Områdefornyelse Bavneshøj vil afprøve som den første områdefornyelse i København.

7. Forankring og værtskab

Med områdefornyelsens levetid på fem år er det afgørende at tænke forankring fra start. Det er vigtigt at opbygge en solid organisering omkring projekterne, så der eksisterer et netværk, partnerskab, forening eller et laug, som er rustet til at fortsætte arbejdet og følge igangsatte projekter til dørs, når områdefornyelsen afsluttes og forlader kvarteret. Når en ny park eller et nyt byrum skal anlægges, er det ikke tilstrækkeligt at forankre projektet hos de ansvarlige kolleger i kommunen og videreformidle lokale ønsker og behov til rådgivere. Det er i høj grad også den fremtidige brug af og ejerskab til en ny park eller byrum, der skal sikres og det skal ske lokalt.

Brug en visionsproces eller et modningsprojekt til at afprøve nye funktioner og værtskab. Det kan for eksempel handle om at skabe nye traditioner eller en ny kultur for brugen af et sted. Det kan tage tid at opdyrke ejerskab til et (nyt) sted, men det er altafgø-

rende for at sikre, at lokalområdet tager for eksempel et nyt byrum til sig og passer på det, når det er færdiganlagt.

8. Tænk drift ind fra starten

Plantekasser, kunstværker og byhaver skal plejes og vedligeholdes for at give merværdi til et område, og det er helt afgørende at få på plads tidligt, især hvis projektet ligger på anden mands grund. Uden en stærkt forankret driftsaftale holder de fleste af den type projekter ikke længe, når områdefornyelsen flytter fra kvarteret og ikke kan opretholde engagementet.

Tænk fremtidig drift ind fra starten. Hvis den skal varetages af en lokal aktør, er det vigtigt at opbygge en stærk samarbejdsrelation og lave klare driftsaftaler, der er forankret hos den kommunale drift.

9. Puljer er ressourcekrævende

Områdefornyelsens bylivspuljer skaber værdi for et kvarter, når projektmagere søger støtte til at holde alt fra festivaler, graffitiworkshops og udstillinger til podcasts, teater og byttemarkeder i kvarteret. Sekretariatet har dog erfaret, at administrationen af puljer er ressourcekrævende, når projektidéer skal kvalificeres, og særligt når afrapportering skal indhentes i form af evalueringer, regnskab og diverse bilag, som er et krav for tildelingen af støtte.

Vær strategisk i, hvornår puljerne afsluttes, så der er tid til det administrative. Formuler puljekriterierne, så puljeprojekterne understøtter områdefornyelsens andre projekter. Når puljeprojekterne på den måde taler ind i et allerede igangværende arbejde, forventes både puljeprojekter og områdefornyelsesarbejde at få større effekt af den ekstra indsats.

10. Tydelig og vedholdende kommunikation

Som ny aktør i et kvarter, skal områdefornyelsen sørge for at kommunikere tydeligt og bredt ud i alle fem år. Både for at sikre en bred inddragelse og engagement, men også for at lokalområdet bliver orienteret og taget i ed, når projekterne udvikler sig. I evalueringen af styre- og arbejdsgrupperne understregede de deltagende vigtigheden af, at områdefornyelsen er synlig i kvarteret og at kommunikationen foregår via forskellige kanaler, og ikke blot facebook og lokale medier.

Skab en robust og stærk kommunikationsstrategi fra starten og vedligehold den løbende. Dette er ressourcekrævende og derfor er det vigtigt at styregruppe og sekretariatet løbende evaluerer og prioriterer kommunikationsstrategien i alle fem år.

STECA gulve

STECA

TE. 4379 8870
www.steca.nl

Investeringsredegørelse

Det er lykkedes at tiltrække følgeinvesteringer for i alt **263.910.000 kr.** til udviklingen af områdefornyelsens forskellige projekter og indsatser. Nedenfor redegøres der for følgeinvesteringerne.

Behov for medfinansiering

Områdefornyelsen har betragtet bevillingen på 50 mio. kr. som en grundbevilling. Det har også betydet, at det fra start har været nødvendigt at tænke i, hvordan der kunne tiltrækkes ekstra finansiering til områdefornyelsens projekter. Både de store såvel som de mindre. Derfor har sekretariatet og styregruppen også arbejdet strategisk med at tiltrække midler undervejs.

Pio Parken har som eksempel haft en mindre økonomi i kvarterplanen, der er blevet brugt til at teste nye funktioner på området og til at udvikle et skitseprojekt, der kunne vise parkens potentialer og tiltrække midler, til et større parkprojekt, som kvarteret drømte om. Det store projekt var afhængigt af, at det lykkedes at skaffe yderligere finansiering.

Arbejdet med at tiltrække ekstern finansiering er foregået i tæt samarbejde med styregruppen, arbejdsgrupperne og relevante lokale aktører.

Det er lykkedes at tiltrække supplerende investeringer til områdefornyelsens projekter for i alt 263.910.000 kr.

Budgetmidler fra Københavns Kommune

Politikerne i Københavns Kommune har ved flere budgetforhandlinger prioriteret midler til byrumsprojekterne i Sydhavnen. Politikerne har vist en forståelse for bydelens udfordringer og potentialer samt anerkendt sydhavnernes gode arbejde i forbindelse med kvalificeringen og udviklingen af projekterne.

I alt har områdefornyelsens projekter modtaget 86.200.000 kr. i ekstra kommunal finansiering.

HOFOR

HOFOR finansierer de hydrauliske løsninger ved skybrudssikringen af København. Områdefornyelsen har i forbindelse med anlægget af Scandiagade og Karens Minde Aksen sørget for at få koblet de midler, som var afsat til skybrudssikringen af bydelen, på projekterne, så løsninger blev tænkt sammen med

rekreative byrum på overfladen. Det er ikke områdefornyelsen, der har tiltrukket midlerne, men vi har bragt dem med i den samlede projektsum til udviklingen af byrummene.

EU-puljer

Områdefornyelsen har indgået i flere EU-samarbejder og modtaget puljemidler fra forskellige EU-puljer. Puljen Climate-KIC har gjort det muligt at lave innovative forsøg og hjælpe bæredygtige virksomheder med at slå sig ned i Sydhavnen.

Derudover er netværk på tværs af lokale sociale aktører og beskæftigelsesindsatser blevet styrket med midler fra EU's program URBACTIII.

Områdefornyelsen har i alt modtaget 1.410.000 kr. fra EU-puljer.

Private fonde

I forbindelse med ønsket om at opskalere områdefornyelsens park- og byrumsprojekter har vi været i dialog med flere private fonde.

Områdefornyelsens projekter har i alt modtaget 5.300.000 kr. fra R98-Fonden og Friluftsrådet til Scandiagade.

Puljemidlerne er vokset

Udover den samlede medfinansiering, som ses i skemaet på modsatte side, har områdefornyelsen arbejdet med at støtte lokale projektmagere, ildsjæle og iværksættere via Dollars-puljerne og By- og Handelslivspuljen.

Mange af de støttede projekter har også fået støtte fra andre puljer og fonde.

En stikprøve fra 2018 viser, at de projekter, der modtog puljemidler fra områdefornyelsens tre puljer, i alt generede følgeinvesteringer for omkring 2.900.000 kr.

PROJEKT	BIDRAGSYDER	TILSKUD I KR.
Karens Minde Aksen	Københavns Kommune (Budget 2018)	25.300.000
	HOFOR	49.500.000
Pio Parken	Københavns Kommune (Budget 2019)	18.600.000
Scandiegade	Københavns Kommune (Budget 2016)	7.100.000
	R98-Fonden	5.000.000
	Friluftsrådet	300.000
	HOFOR	6.000.000
Beskæftigelse i byudvikling		
<i>Sydhavnen handler for job og værdighed</i>	Københavns Kommune (Budget 2019)	3.700.000
<i>Deltagelse i netværket URBInclusion</i>	EU (URBACTIII)	410.000
Energioptimering	Energistyrelsen	1.000.000
Byfornyelse	Københavns Kommune	31.500.000
	Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen	31.500.000
	Privat egenfinansiering	82.000.000
Sydhavnen handler cirkulært	EU (Climate-KIC)	1.000.000
Strategi for by- og handelslivet	Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet	1.000.000
I ALT		263.910.000

Forankring

Områdefornyelsen har arbejdet med forankring i alle fem år og tænkt det ind i udviklingen af de mange projekter og indsatser. Nogle projekter er forankret lokalt og andre i kommunen.

Forankring foregår hele tiden

I alle områdefornyelsens projekter er der fra start tænkt over, hvordan projekterne kunne forankres. Mere præcist, hvordan det enkelte projekt enten kunne udvikle sig, eller hvordan det skulle fortsætte efter områdefornyelsens afslutning. Ved projekternes opstart udarbejdede arbejdsgrupperne i samarbejde med sekretariatet en projektplan og en forankringsplan. I kapitel to beskrives det under hvert projekt, hvordan der er blevet fulgt op, eller hvordan det vil gøres, når projekterne er færdige.

De fysiske, sociale og kulturelle projekter

På grund af områdefornyelsens femårige projektperiode når områdefornyelsen sjældent at følge alle anlægsprojekter helt til dørs. Sekretariatet har bestræbt sig på at områdefornyelsen deltager i projekterne i så lang tid som muligt og som minimum frem til afslutning af projektforslagsfasen. Som er frem til hvor beslutninger omkring design, funktioner og materialer bliver truffet. Det endelige projektforslag skal godkendes af Teknik- og Miljøforvaltningen.

Områdefornyelsens fysiske projekter, der endnu ikke er færdige, har haft deres sidste arbejdsgruppemøder og er overdraget til anlægsafdelingen i Teknik- og Miljøforvaltningen.

De sociale og kulturelle projekter har enten fået en lokal tovholder eller er forankret i et nyt netværk. For eksempel er Aktørnetværket forankret hos SydhavnsCompagniet, og den lokale beskæftigelsesindsats er forankret i partnerskabet Sydhavnen handler for job og værdighed.

Forankringsgruppen

I efteråret 2018 besluttede styregruppen at nedsætte en særlig forankringsgruppe, bestående af medlemmer fra styregruppen og sekretariatet. Gruppen har stået for udviklingen af en forankringsplan, der både henvender sig til medlemmer af styregruppen og arbejdsgrupperne. De besluttede blandt andet, at der skulle afholdes kompetenceopbyggende kurser for involverede borgere, en nytårskur og en byvandring.

Kompetenceopbyggende kurser

Forankringsgruppen ønskede, at centrale kompetencer, der var opnået i områdefornyelsens levetid, blev i kvarteret. Derfor besluttede gruppen, at områdefornyelsen skulle tilbyde to små kurser for sydhavnere, der havde været tilknyttet udviklingen af de forskellige projekter. Et kursus i konflikthåndtering og et i fundraising. Kurserne blev afholdt i december 2019 og januar 2020 af eksterne facilitatorer, men i velkendte rammer i Karens Minde Kulturhus. Til kurserne blev der taget udgangspunkt i deltagernes egne erfaringer og projekter.

Nytårskur 2020

Den 22. januar 2020 afholdt områdefornyelsen en festlig nytårskur. Her blev der sagt farvel til sekretariatet og tak for et godt samarbejde til styregruppen, arbejdsgrupper og samarbejdspartnere. I alt deltog cirka 100 mennesker.

Byvandring 2020

For at markere afslutningen på områdefornyelsen, besluttede forankringsgruppen, at der skulle afholdes en åben byvandring for alle i Sydhavnen såvel som resten af København. Her blev områdefornyelsens forskellige projekter besøgt og fortalt om af enten involverede borgere eller projektledere fra sekretariatet. Teknik- og Miljøborgmesteren slog vejen forbi sammen med cirka 100 borgere. Til arrangementet blev der bundet en fin sløjfe på områdefornyelsens projekter og deres fremtid i Sydhavnen.

Områdefornyelse Bavnehøj fortsætter

Lige nord for Områdefornyelse Sydhavnen ligger nabokvarteret Bavnehøj, hvor en ny områdefornyelse er startet op. Timingsmæssigt er denne områdefornyelse startet op, imens Områdefornyelse Sydhavnen stadig var i gang. Det har givet mulighed for, at nogle af Sydhavnens projekter, som giver mening at fortsætte i Bavnehøj, kan fortsætte, som for eksempel Sydhavnens Porte. På samme måde er der sket en helt særlig vidensdeling de to områdefornyelser imellem, idet de har kørt sideløbende og har flere af de samme medarbejdere i sekretariatene og medlemmer af styregrupperne.

Evaluering

For at sikre opfølgning og læring er det helt centralt at dokumentere effekterne af områdefornyelsen i samarbejde med sydhavnerne og lokale aktører.

Anvendte metoder

Denne evalueringsrapport bygger på forskelligt data, som er blevet indsamlet og produceret i løbet af sensommeren og efteråret 2019.

Der er gennemført en ekstern spørgeskemaundersøgelse af Megafon i 2015, 2017 og 2019, hvor i alt 916 sydhavnere har deltaget.

Der er udført bylivstællinger i 2015 og 2019 ved Karens Minde, Pio Parken og Scandiagade, for at kunne sige noget om, hvordan områdefornyelsens aktiviteter har bidraget til sydhavnernes brug af deres kvarter målt ved ophold og bevægelse.

Der er foretaget en interviewundersøgelse med medlemmer af styregruppen og arbejdsgrupperne, hvor i alt seks personer har deltaget. De er blevet spurgt ind til deres oplevelser af at have været aktiv i områdefornyelsen, og blevet bedt om at reflektere over, hvilken betydning områdefornyelsen har haft for dem personligt og for Sydhavnen. Interviewene blev udført som fokusgrupper og gennemført af Teknik- og Miljøforvaltningens undersøgelsesteam.

Forsyningsselskabet HOFOR har bidraget med årlige forbrugsdata på henholdsvis vand og varme for at dokumentere udviklingen.

Der er også indhentet socioøkonomiske nøgletal fra Københavns Kommunes bydataafdeling, som har leveret tal fra 2015 og fra 2020, der bruges til at sige noget om bydelens generelle udvikling sammenlignet med resten af København.

Hvad er succeskriterier?

I kvarterplanen beskrives alle de projekter og indsatser, som områdefornyelsen har haft til formål at igangsætte. Hvert projekt har nogle succeskriterier, som er målbare indikatorer på, hvordan opgaven er løst.

Nogle succeskriterier kan ikke besvares i forbindelse med denne rapport, da projekterne enten ikke er afsluttede, eller fordi projekterne har taget en drejning, så de oprindelige succeskriterier har mistet deres relevans.

Da kvarterplanen blev skrevet, var det en ambition at gennemføre målinger i 2025, fem år efter områdefornyelsens officielle afslutning. Disse succeskriterier kan vi heller ikke besvare endnu.

Vi følger op i 2025

Al erfaring viser, at områdefornyelsens store park- og byrumsprojekter ikke er endeligt realiserede efter den femårige projektperiode. Dertil kommer, at anlægget af Sydhavnsmetroen først er færdig i 2024, og Mozarts Plads, som er kvarterets mest centrale plads og trafikale knudepunkt, åbner først op igen derefter.

Sydhavnen venter således stadig på at se flere af områdefornyelsens fysiske projekter anlagt og i fuldt flor. Den effekt, de færdige parker og byrum vil have på sydhavnernes udeliv, kan derfor ikke måles endnu.

Teknik- og Miljøforvaltningen vil i 2025 evaluere og følge op på de succeskriterier, der handler om brugen af de endnu ikke anlagte projekter.

Succeskriterier 2025:

- Ved en bylivstælling på Borgbjergsvej er antallet af fodgængere og ophold øget med 10 % (fodgængere) og 20 % (ophold) sammenlignet med 2020.
- Ved en bylivstælling er antallet af brugere i Pio Parken uden for skoletiden øget med 100 % i forhold til 2015.
- Ved en bylivstælling i det grønne område omkring Karens Minde er antallet af fodgængere øget med 20 % og antallet af ophold øget med 50 % i forhold til 2015.

	Afsat i kvarterplan	Omprioriteret af styregruppen	Tilførte midler*	I alt
Livet mellem husene				
Borgbjergsvej	4,5 mio. kr.	+ 0,95 mio. kr.	-	5,45 mio. kr.
Mozarts Plads	0,5 mio. kr.	-	-	0,5 mio. kr.
Strategi for by- og handelslivet	4 mio. kr.	+ 0,5 mio. kr.	+ 1 mio. kr.	5,5 mio. kr.
Scandimagade	2,5 mio. kr.	-	+ 18,4 mio. kr.	20,9 mio. kr.
Industritrekanten	0,5 mio. kr.	-	-	0,5 mio. kr.
Pio Parken	2,5 mio. kr.	+ 2,175 mio. kr.	+ 18,6 mio. kr.	23,275 mio. kr.
Sydhavnens Porte	2,5 mio. kr.	-	-	2,5 mio. kr.
Energi og miljø				
Energioptimering	3,65 mio. kr.	- 0,44 mio. kr.	+ 1 mio. kr.	4,21 mio. kr.
Byfornyelse	-	-	+ 145 mio. kr.	145 mio. kr.
Mennesker og kultur				
Visionsplan for Karens Minde	0,3 mio. kr.	-	-	0,3 mio. kr.
Karens Minde Aksen	5,1 mio. kr.	+ 2,405 mio. kr.	+ 74,8 mio. kr.	82,305 mio. kr.
Lommepegeprojektet	0,3 mio. kr.	+ 0,125 mio. kr.	-	0,425 mio. kr.
Fællesskab Sydhavn	1,5 mio. kr.	+ 0,55 mio. kr.	-	2,05 mio. kr.
Lokalt medie	0,5 mio. kr.	-	-	0,5 mio. kr.
Sydhavns Dollars	1 mio. kr.	-	-	1 mio. kr.
Sydhavnen handler cirkulært	-	+ 0,125 mio. kr.	+ 1 mio. kr.	1,125 mio. kr.
Beskæftigelse i byudvikling	0,5 mio. kr.	-	+ 4,11 mio. kr.	4,61 mio. kr.
Udgående projekter				
Mozartsvej	1 mio. kr.	- 0,9 mio. kr.	-	0,1 mio. kr.
Borgmester Christiansens Gade	2 mio. kr.	- 2 mio. kr.	-	-
Grøn gadeplan	2 mio. kr.	- 2 mio. kr.	-	-
Gårdhaver	0,5 mio. kr.	- 0,5 mio. kr.	-	-
Pavillonen ved Karens Minde	0,65 mio. kr.	- 0,65 mio. kr.	-	-
Iværksætterkursus for unge	0,25 mio. kr.	- 0,25 mio. kr.	-	-
Sydhavnen spiser sammen	0,4 mio. kr.	- 0,4 mio. kr.	-	-
Partnerskab for tryghed	0,15 mio. kr.	- 0,15 mio. kr.	-	-
Sekretariat og evaluering				
Administration og projektledelse	13 mio. kr.	-	-	13 mio. kr.
Evaluering og forankring	0,2 mio. kr.	+ 0,46 mio. kr.	-	0,66 mio. kr.
I alt	50 mio. kr.	-	263,91 mio. kr.	313,91 mio. kr.

*Se detaljer under *Investeringsredegørelse*.

Samarbejdspartnere

Områdefornyelsen har arbejdet sammen med en lang række lokale aktører, naboer, rådgivere, kunstnere, forvaltningskollegaer med flere.

Lokale samarbejdspartnere

Bylivsselskabet
Børnekulturstedet
Børnenes Dyremark
Ellebjerg Skole
Foreningen SydhavnsGade
Frederiksholm Kirke
Fællesskaberne
KAB/AKB, København
Karens Minde Kulturhus
KFUM-Spejderne
Kgs. Enghave Lokalhistoriske Arkiv
Kgs. Enghave Lokaludvalg
Kvartershuset Sydhavnen
Nærpolitiet
Opzoomerne
Rubinen
Strandparksolen
Sydhavn Genbrugscenter
Sydhavn Teater
Sydhavnens Bibliotek
SydhavnsCompagniet

Uddannelse og Forskning

Bevæg Byen!
Professionshøjskolen UCC
Roskilde Universitet
Aalborg Universitet, København
Aarhus Universitet
KADK
Københavns Universitet
Statens Byggeforskningsinstitut
Syddansk Universitet

Kunstnere

Hans Erik Madsen
Circuit Circus / Studio Reflektor
Søren Hüttel
Sonja Lillebæk Christensen

Transportsektoren

Banedanmark
DSB
Metroselskabet

Rådgivere og entreprenører

1:1 Landskab
Atkins Danmark
Byggeselskabet Maj
Claire Donohoe & Signe Willersted
EAHR
Ebbe Dalsgaard
Eduard Troelsgård Ingeniører
Kommon
Kuben Management
Masu Planning
NIRAS
Nueva
Orbicon
Out of Office
Rørbæk og Møller Arkitekter
Schönherr
SLA
TagTomat
Vega Landskab
VidaLocal (tidl. GivRum)

Forsyningsselskaber

HOFOR

Københavns Kommune

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen
Børne- og Ungdomsforvaltningen
Kultur- og Fritidsforvaltningen
Socialforvaltningen
SSP København
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen
Teknik- og Miljøforvaltningen
Økonomiforvaltningen

Derudover har områdefornyelsen samarbejdet med andels- og ejerforeninger samt private udlejningsejendomme omkring gårdhaver, byfornyelse og energiindsats.

Tak til borgere, butikker, caféer og andre erhvervsdrivende, foreninger og grundejere for deltagelse i områdefornyelsens aktiviteter og arbejdsgrupper.

Udgivelser

Her er et overblik over områdefornyelsens publikationer, som alle findes i Københavns Kommunes elektroniske publikationsdatabase.

- 2016 Sydhavnens By- og Handelsliv
– Potentialer og anbefalinger
- 2016 Strategi for Sydhavnens
By- og Handelsliv 2017-2020
- 2016 Energikvarter Sydhavnen
– Renoveringskatalog
- 2017 Midtvejsstatus
- 2018 Community-based living labs
- 2019 Sydhavnen Handler for Job og
Værdighed (URBinclusion)
- 2019 Håndbog for energifællesskaber
- 2020 Varmeoptimerede Bygninger
- 2020 Projektpostkort
- 2020 Afsluttende status og evaluering
Områdefornyelse Sydhavnen

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen

Danish Transport, Construction and Housing Authority